

Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ

ΣΧΟΛΗ : Σ.Δ.Ο.

ΤΜΗΜΑ : ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΘΕΜΑ: ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ:

ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ - ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ - ΜΕΣΟΛΑΒΗΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ
(από νομική άποψη των συμβάσεων, λογιστική ανάλυση,
συνέπειες στην εθνική οικονομία)

Εισηγητής:

Ε. Καρκούλιας

Ομάδα σπουδαστριών:

Λεβιδιώτη Εφροσύνη

Τασσιοπούλου Σταυρούλα

Φιλιαντρή Παναγιώτα

ΠΑΤΡΑ, ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1990

ΑΡΙΘΜΟΣ
ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

1027

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

	σελ.
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	I
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	II
ΚΕΦΑΛΑΙΟ I	
ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	
Έννοια και ορισμός της τραπεζικής επιχείρησης.....	1
Προϋποθέσεις ίδρυσης της τραπεζικής επιχείρησης.....	1
Ιστορική εξέλιξη.....	2
Κατηγορίες τραπεζών.....	3
Κατηγορίες τραπεζικών εργασιών.....	5
Βασικές αρχές που διέπουν τις τραπεζικές εργασίες.....	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ II	
ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ	
Έννοια, Ορισμός.....	7
Διακρίσεις καταθέσεων.....	7
Υποχρεωτικές καταθέσεις στην Τράπεζα Ελλάδος.....	13
Απόρροη των καταθέσεων.....	13
Έλεγχος των καταθέσεων.....	14
Λογιστική ανάλυση.....	15
Λογιστική παρακολούθηση των δοσοληψιών Διοίκησης - καταστημάτων και μεταξύ καταστημάτων.....	17
Παράδειγμα.....	17
Στατιστικά στοιχεία της Τράπεζας Ελλάδος.....	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ III	
ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ	
Έννοια, Ορισμός.....	23
Διακρίσεις χορηγήσεων.....	24

	σελ.
Πώς η τράπεζα προβαίνει σε δανειοδότηση χρηματοδότηση.....	30
Εξασφαλίσεις χορηγήσεων.....	33
Διαδικασία χορήγησης ενός δανείου.....	37
Έσοδα της τράπεζας από χορηγήσεις.....	38
Λογιστική ανάλυση των χορηγήσεων.....	39
Παράδειγμα.....	40
Στατιστικά στοιχεία της Τράπεζας Ελλάδος.....	44
ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV	
ΜΕΣΟΛΑΒΗΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ	
Έννοια.....	47
Εργασίες κίνησης κεφαλαίων.....	47
Αξίες προς είσπραξη.....	51
Εγγυητικές επιστολές.....	54
Εργασίες φύλαξης τίτλων.....	55
Αγοραπωλησία χρεογράφων για λογαριασμό τρίτων.....	56
Ενοικίαση θυρίδων.....	56
Ένσημα νομικών προσώπων.....	57
Ταμιακό απόθεμα στην Τράπεζα Ελλάδος.....	58
Κοινωνικός ρόλος των τραπεζικών εργασιών και συνέπειες στην εθνική οικονομία.....	59
ΚΕΦΑΛΑΙΟ V	
ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ	
Έννοια.....	62
Διακρίσεις και κατηγορίες του συναλλάγματος.....	62
Μέσα διεθνών συναλλαγών.....	63
Πηγές εισροής συναλλάγματος.....	64
Λόγοι εξαγωγής συναλλάγματος.....	64

	σελ.
τιμές και δελτία τιμών συναλλάγματος.....	65
Μέθοδοι λογιστικής συναλλάγματος.....	65
Σημασία των πράξεων συναλλάγματος για την οικονομία και την Τράπεζα.....	66
Καταθέσεις σε συνάλλαγμα.....	67
Δάνεια σε συνάλλαγμα.....	68
Στατιστικά στοιχεία της Τράπεζας Ελλάδος.....	69
ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI	
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ - ΕΞΑΓΩΓΕΣ	
Έννοια.....	70
Διεθνείς εμπορικοί όροι.....	71
Στάδια διεξαγωγής των εισαγωγικών εργασιών.....	72
Στάδια διεξαγωγής των εξαγωγικών εργασιών.....	73
Συνέπειες εισαγωγών - εξαγωγών στην εθνική οικονομία.....	75
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	77
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	78

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ

Στην παρούσα πτυχιακή μας εργασία καλύπτουμε το θέμα των τραπεζικών εργασιών από νομική άποψη, λογιστική ανάλυση και τις συνέπειές τους στην εθνική οικονομία.

Αφού κάνουμε μια γενική αναφορά περί τραπεζών, διαχωρίζουμε τις τραπεζικές εργασίες σε τρεις κατηγορίες:

Παθητικές, που είναι οι καταθέσεις και γενικά οι εργασίες που αποβλέπουν στην προσέλκυση κεφαλαίων και καλύπτονται από το δεύτερο κεφάλαιο.

Ενεργητικές, που είναι οι χορηγήσεις και καλύπτονται από το τρίτο κεφάλαιο.

Μεσολαβητικές, που είναι οι υπηρεσίες που παρέχονται από τις τραπεζες με αμοιβή και καλύπτονται από το πέμπτο κεφάλαιο και οι εισαγωγές - εξαγωγές από το έκτο.

Οφείλουμε να ευχαριστήσουμε τον εισηγητή καθηγητή μας κ. Ε. Καρκούλια για την βοήθεια που μας πρόσφερε.

Επίσης ευχαριστούμε όλους τους καθηγητές που μας δίδαξαν και μας μετέφεραν τις πολύτιμες γνώσεις τους κατά την διάρκεια της φοιτησής μας στην σχολή Λογιστικής του Τ.Ε.Ι. Πάτρας.

Λεβιδιώτη Εφροσύνη
Τασσιοπούλου Σταυρούλα
Φιλλιαντρή Παναγιώτα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα τραπεζικά ιδρύματα αποτελούν την καρδιά του χρηματοδοτικού συστήματος μιας χώρας. Δέχονται καταθέσεις από διάφορες μονάδες (νοικοκυριά, επιχειρήσεις και κυβερνήσεις) και διαθέτουν κεφάλαια μέσω του δανεισμού και των επενδυτικών δραστηριοτήτων τους στους ιδιώτες, τις επιχειρήσεις και το κράτος.

Με τις σημαντικές αυτές λειτουργίες διευκολύνουν την ροή αγαθών και υπηρεσιών από τους παραγωγούς προς τους καταναλωτές, καθώς και τις χρηματοδοτικές δραστηριότητες της κυβέρνησης.

Τα τραπεζικά ιδρύματα επιδρούν στη ροή κεφαλαίων και δημιουργούν ένα επιπρόσθετο στάδιο στην ανταλλαγή της αγοραστικής δύναμης ανάμεσα στα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις. Αρχικά δέχονται χρήματα που ανήκουν σε φυσικά και νομικά πρόσωπα και στην συνέχεια μεταφέρουν αυτή την αγοραστική δύναμη στον επιχειρηματικό τομέα, ο οποίος δουλεύοντας παραγωγικά μεταφέρει την αγοραστική δύναμη (το χρήμα) στα άτομα.

Δημιουργείται έτσι ένα κύκλωμα κυκλοφορίας του χρήματος με πηγή εκκίνησης τα τραπεζικά ιδρύματα (Τράπεζες - επιχειρήσεις - άτομα - τράπεζες).

Έτσι βοηθούν στην οικονομική ανάπτυξη και στην ομαλή ροή της οικονομίας, εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα και μια δυναμική παρουσία στην εθνική οικονομία.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ι

ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Έννοια και ορισμός της τραπεζικής επιχείρησης

Τα τραπεζικά ιδρύματα αποτελούν την καρδιά του χρηματοδοτικού συστήματος μιας χώρας. Είναι πιστωτικά ιδρύματα που ασχολούνται με το εμπόριο του χρήματος. Δανείζονται χρήματα από το κοινό με την μορφή της κατάθεσης πληρώνοντας γι' αυτό ορισμένο τόκο και στη συνέχεια δανείζουν τα χρήματα αυτά στο εμπόριο, βιομηχανία, βιοτεχνία κ.λ.π. με μεγαλύτερο τόκο. Η διαφορά τόκων καταθέσεων και τόκων χορηγήσεων αποτελεί τα έσοδα της τραπεζας.

Η πρόταση οδηγίας της Ε.Ο.Κ. για την κατάρτιση των ετήσιων λογαριασμών των τραπεζών δίνει τον ορισμό: Τράπεζα είναι η επιχείρηση της οποίας η συνήθης δραστηριότητα συνίσταται στο να δέχεται καταθέσεις και άλλα κεφάλαια από το κοινό και τα οποία είναι αποδοτέα και στο να χορηγεί πιστώσεις για ίδιο αυτής λογαριασμό.

Προϋποθέσεις ίδρυσης της τραπεζικής επιχείρησης

Οι Τράπεζες στην Ελλάδα μπορούν να συσταθούν και να λειτουργήσουν μόνο με τη νομική μορφή της Ανώνυμης Εταιρείας. Είναι απαραίτητη η άδεια των Νομισματικών Αρχών για την λειτουργία της τράπεζας. Το μετοχικό κεφάλαιο της τράπεζας 1 δισ δραχμές (1.000.000.000) πρέπει να κατατεθεί ολόκληρο της μετρητοίς στην τράπεζα της Ελλάδος. Δεν γίνεται κάλυψη του μετοχικού κεφαλαίου με είδος, ο νόμος όμως δεν αποκλείει την κάλυψη του κεφαλαίου με δημόσια εγγραφή. Οι μετοχές των τραπεζικών α.ε. είναι υποχρεωτικά ονομαστικές. Απαγορεύεται στην Ελλάδα η άσκηση από Τράπεζα Βιομηχανίας ή Εμπορίας.

Ιστορική εξέλιξη

Οι πρώτες προσπάθειες για οργάνωση του τραπεζικού συστήματος θα αναζητηθούν στην Αρχαία Ελλάδα. Τα Ελληνικά θρησκευτικά Ιδρύματα της Δήλου, των Δελφών και της Εφέσου, υπήρξαν οι πρώτες δημοσίου συμφέροντος τράπεζες. Το διεθνές εμπόριο όμως είχε οδηγηθεί σε τέτοια ανάπτυξη ώστε έγινε αναγκαίο να υπάρχουν σε κάθε πόλη ειδικοί τραπεζίτες. Έτσι το λειτούργημα άρχισε να ασκείται και από ιδιώτες.

Στα Ρωμαϊκά χρόνια το εμπόριο του χρήματος ακολούθησε τις πολιτικοοικονομικές συνθήκες της εποχής: ο τραπεζίτης έγινε αργυραμοιβός που αντάλλαζε χρυσά νομίσματα και δάνειζε με τεράστια επιτόκια. Το ποκογλυφικό δάνειο ήταν το μόνο είδος πίστης που υπήρχε, το ασκούσαν δε κατά κανόνα οι πλούσιοι Συγκλιτικοί. Η εμφάνιση των πρώτων τραπεζικών εταιρειών έγινε το 14ο αιώνα στα μεγάλα οικονομικά κέντρα της Μεσαιωνικής Ευρώπης. Οι εταιρείες Πίστης της εποχής αυτής αν και δεν ήταν τράπεζες, άρχισαν να λειτουργούν οργανωμένα σε πολλές πόλεις και να κάνουν όλες τις πράξεις ανταλλαγής, αποδοχής και παροχής χρήματος με σιγουριά και ασφάλεια. Οι τραπεζίτες αυτοί κυρίως Λομβαρδοί και Ιππότες διάφορων ταγμάτων, απέκτησαν τεράστιες ακίνητες περιουσίες από τα ενυπόθηκα δάνεια των αδύναμων χρεωστών τους, ώστε να γίνουν πιο ισχυροί και από τους ευγενείς ισχυρούς προστάτες τους.

Στην Αναγέννηση, έχουμε τους πρώτους κεφαλαιούχους τραπεζίτες, οπότε αρχίζει να διαφαίνεται η ανάγκη σχέσης μεταξύ τραπεζών και πολιτειακών αρχών. Η ανασφάλεια όμως και η αβεβαιότητα γύρω από την άσκηση της πίστης οδήγησαν στην ίδρυση δημοσίων και κρατικών τραπεζών. Ανάμεσα στον 16ο και 17ο αιώνα εμφανίζον-

ται οι πρώτες δημόσιες τράπεζες, ανάμεσα στις οποίες και η Τράπεζα της Αγγλίας. Παρά το ότι η Ιδιωτική Τράπεζα και ο ρόλος του κεφαλαιούχου τραπεζίτη - ιδιοκτήτη αυξάνει συνέχεια, το τραπεζικό σύστημα ήδη έχει αρχίσει να λειτουργεί μέσα σε καθορισμένους νόμους, όπου η κυριαρχία διαφαίνεται ότι θα ανήκει στα ισχυρά δημοσίου χαρακτήρα κεντρικά ιδρύματα.

Στη νεώτερη Ελλάδα η πιστωτική λειτουργία ήταν επόμενο ν' αρχίσει αμέσως μετά την Εθνική Ανεξαρτησία. Το 1828 ο Ι. Καποδίστριας ιδρύει την "Εθνική Χρηματιστηριακή τράπεζα", η οποία μάλιστα λειτούργησε μόνον σαν Ίδρυμα έκδοσης έντοκων ομολόγων. Η πρώτη στην Ελλάδα Τράπεζα, που ιδρύθηκε και λειτούργησε με τη σύγχρονη τραπεζική αντίληψη ήταν η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος το 1841. Από τότε η εξέλιξη του τραπεζικού συστήματος ακολουθεί τις φάσεις της οικονομικής και πολιτικής ιστορίας της χώρας, με κύριο σημείο το 1928, χρόνο που ιδρύεται η πρώτη Κρατική Εκδοτική τράπεζα, η Τράπεζα της Ελλάδος.

Κατηγορίες Τραπεζών

Οι Τράπεζες είναι δυνατόν να διακριθούν σε ορισμένες κατηγορίες ανάλογα με το χρησιμοποιούμενο κριτήριο.

Με κριτήριο την τοπική έκταση των εργασιών τους οι τράπεζες διακρίνονται σε τοπικές, εθνικές και διεθνείς.

Ανάλογα με το φορέα τους, σε δημόσιες όταν ο φορέας είναι το δημόσιο, η Ν.Π.Δ.Δ. και σε ιδιωτικές, όταν οι φορείς τους είναι πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου.

Ανάλογα με τον κλάδο οικονομίας που προορίζονται να εξυπηρετήσουν διακρίνονται σε εκδοτικές, εμπορικές, αγροτικές κτλ.

Ανάλογα με τον τρόπο συγκέντρωσης των κεφαλαίων τους και το είδος των πιστωτικών εργασιών στις οποίες επιδίδονται διακρίνονται σε εκδοτικές, εμπορικές, επενδύσεων.

Οι τράπεζες καθιερώσεως από τις παραπάνω που λειτουργούν σήμερα στην χώρα μας είναι:

Τράπεζα Ελλάδος: Είναι εκδοτική ή κεντρική τράπεζα και έχει σαν κύρια αποστολή την άσκηση της νομισματικής και πιστωτικής πολιτικής στη χώρα.

Αγροτική Τράπεζα: Είναι πιστωτικό ίδρυμα που αποβλέπει στην χρηματοδότηση του γεωργικού τομέα της οικονομίας.

Τράπεζες Επενδύσεων και οικονομικής ανάπτυξης: Στην χώρα μας λειτουργούν σήμερα οι εξής: 1) Η Ελληνική τράπεζα Βιομηχανικής Αναπτύξεως (Ε.Τ.Β.Α), 2) Η Εθνική Τράπεζα Επενδύσεων Βιομηχανικής αναπτύξεως (Ε.Τ.Ε.Β.Α.), 3) Η Τράπεζα Επενδύσεων

Κτηματικές Τράπεζες: Στην χώρα μας λειτουργούν οι ακόλουθες:

1. Η Εθνική Κτηματική Τράπεζα της Ελλάδος, 2) Η Εθνική Στεγαστική Τράπεζα.

Εμπορικές Τράπεζες: Στην χώρα μας λειτουργούν οι εξής:

1. Εθνική τράπεζα της Ελλάδος
2. Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος
3. Ιονική και Λαϊκή Τράπεζα της Ελλάδος
4. Τράπεζα Πίστεως
5. Γενική Τράπεζα της Ελλάδος
6. Τράπεζα Επαγγελματικής Πίστεως
7. Τράπεζα Πειραιώς
8. Τράπεζα Εργασίας
9. Τράπεζα Αττικής

10. Τράπεζα Κρήτης
11. Τράπεζα Αραβοελληνική
12. Τράπεζα Κεντρικής Ελλάδος
13. Τράπεζα Μακεδονίας Θράκης

Εξάλλου στην χώρα μας λειτουργούν και υποκαταστήματα ξένων Τραπεζών.

Κατηγορίες τραπεζικών εργασιών

Οι εργασίες των τραπεζών κατατάσσονται σε τρεις μεγάλες κατηγορίες στις ενεργητικές, παθητικές και μεσολαβητικές.

Στις ενεργητικές εργασίες περιλαμβάνονται οι πιστωτικές εργασίες, δηλαδή οι χορηγήσεις, εγγυητικές επιστολές, η αποδοχή συναλλαγματικών.

Στις παθητικές εργασίες περιλαμβάνονται οι καταθέσεις και όλες οι εργασίες που αποβλέπουν σε προσέλκυση κεφαλαίων. Στις μεσολαβητικές εργασίες περιλαμβάνονται οι εργασίες που παρέχονται από τις τράπεζες λόγω της υπάρξεως της οργανώσεώς τους.

Βασικές αρχές που διέπουν τις τραπεζικές εργασίες

Οι τραπεζικές εργασίες διέπονται από τρεις βασικές αρχές:

I. Αρχή της ρευστότητας

Ρευστότητα είναι η ικανότητα της τράπεζας να ανταποκρίνεται στις λήγουσες υποχρεώσεις της. Η τράπεζα δεν είναι δυνατό να διατηρεί ρευστότητα 100% γιατί θα έπρεπε να διατηρεί στο ταμείο της το σύνολο των καταθέσεων, άρα δεν θα προέβαινε σε τοποθετήσεις κεφαλαίων της. Πρέπει να εξισορροπούνται αυτά που εισρέουν και εκρέουν στην τράπεζα χρήματα. Γιατί αν οι καταθέσεις

υπερβαίνουν κατά πολύ τις πληρωμές η τράπεζα θα έχει αυξημένη ρευστότητα, αλλά μειωμένη αποδοτικότητα, ενώ αν οι χορηγήσεις υπερβαίνουν τις εισπράξεις θα της δημιουργηθεί οξύτατο πρόβλημα ρευστότητας. Έτσι η Τράπεζα πρέπει να διατηρεί ρευστά σε δραχμές στο ταμείο της ή στην Τράπεζα της Ελλάδος.

2) Αρχή της αποδοτικότητας

Η τράπεζα σαν εμπορική επιχείρηση επιδιώκει το μεγαλύτερο δυνατό κέρδος από την επωφελέστερη τοποθέτηση των διαθεσίμων της. Η αποδοτικότητα της τράπεζας επηρεάζεται σοβαρά από τις αποφάσεις των Ν.Α. με τις οποίες:

- Καθορίζονται τα επιτόκια καταθέσεων, χορηγήσεων, καθώς και οι προμήθειες που η τράπεζα εισπράττει.
- Επιβάλλεται η επένδυση σε έντομα γραμμάτια, ομολογίες κ.τ.λ.
- Επιβάλλονται υποχρεωτικές καταθέσεις στην Τράπεζα της Ελλάδος.

3) Αρχή της ασφάλειας

Οι κίνδυνοι που αντιμετωπίζει μια τράπεζα είναι τεράστιοι και απορρέουν από το γεγονός ότι διαχειρίζεται ξένα κεφάλαια. Επιβάλλεται λοιπόν να γίνει καλή εκτίμηση του πελάτη δανειολήπτη και της προοπτικής που υπάρχει για την επιστροφή του ποσού της χορήγησης. Οι τράπεζες για να ελαχιστοποιούν τον κίνδυνο από τις εξασφαλίσεις φροντίζουν να διενεργούν δανεισμούς μικροποσών σε μεγάλο αριθμό πιστούχων, να κάνουν δηλαδή μεγάλη διασπορά των χορηγήσεων τους και συνεπώς ευρεία κατανομή των κινδύνων τους.

Οι παραπάνω αρχές δεν είναι ανεξάρτητες, αλλά κατά την εφαρμογή τους αλληλοσυνδέονται και αλληλοεπηρεάζονται π.χ. με την υποχρεωτική κατάθεση στην Τράπεζα Ελλάδος επιγυγχάνεται η ρευστότητα της τράπεζας, εξασφαλίζεται η ασφάλεια, αλλά περιορίζεται η αποδοτικότητα.

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣΈννοια - Ορισμός

Επειδή τα ίδια κεφάλαια των τραπεζών δεν επαρκούν για την κάλυψη των χρηματοδοτικών αναγκών της αγοράς, οι τράπεζες απευθύνονται στο κοινό για την εξεύρεση κεφαλαίων με τη μορφή των καταθέσεων.

Με τις καταθέσεις επιτυγχάνεται η συγκέντρωση μεγάλου ποσού της ιδιωτικής αποταμίευσης και των ταμειακών διαθεσίμων που διατηρούν οι επιχειρήσεις για κάλυψη των τρεχουσών και βραχυπρόθεσμων αναγκών τους και δημιουργείται κύκλωμα μεταξύ καταθετών - τραπεζών - επιχειρήσεων, που έχουν ανάγκη από κεφάλαια με ωφέλη για όλους όσους μεσολαβούν στη διακίνηση του χρήματος.

Οι τράπεζες καταβάλουν μεγάλες και συνεχείς προσπάθειες για την αύξηση του μεριδίου τους στην αγορά των περισσότερο αποδοτικών κατηγοριών καταθέσεων. Οι προσπάθειες αυτές δεν πρέπει να περιορίζονται στην παθητική αποδοχή των καταθέσεων και την τυποποιημένη συναλλαγή με τον πελάτη. Πρέπει να ενημερώνει τους καταθέτες για τις μορφές καταθέσεων και να δημιουργούνται επωφελείς συνδυασμοί, που αυξάνουν την αποδοτικότητα του κεφαλαίου και πετυχαίνουν την επιθυμητή ρευστότητα ανάλογα με τις ανάγκες του πελάτη. Η κατάθεση είναι μια συναλλακτική σχέση στην οποία η τράπεζα αποκτά την κυριότητα των χρημάτων των καταθετών. Ο καταθέτης έχει ενοχική απαίτηση για την απόδοση ίσου ποσού με τα χρήματα αυτά. Επίσης η τράπεζα καταβάλλει τόκο που υπολογίζεται πάνω στα ποσά των καταθέσεων. Το ύψος των καταθέσεων στις εμπορικές τράπεζες το 1988 ανήλθε στο ποσό των 4.194.422.000.000 σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας Ελλάδος.

Διακρίσεις καταθέσεων

I. Οι καταθέσεις διακρίνονται ανάλογα με το χρονικό διά-

στημα δέσμευσης των κεφαλαίων και το σκοπό κατάθεσης στις παρακάτω κατηγορίες:

- Καταθέσεις όψεως
- Καταθέσεις Ταμιευτηρίου
- Καταθέσεις επί προθεσμία

Γενικά περί καταθέσεων σε πρώτη ζήτηση:

Οι καταθέσεις όψεως και οι καταθέσεις Ταμιευτηρίου είναι καταθέσεις αποδοτέες στον δικαιούχο σε πρώτη ζήτηση.

Μεγάλο μέρος της λαϊκής αποταμίευσης και των ταμειακών διαθεσίμων των κεφαλαίων των επιχειρήσεων και των οργανισμών συγκεντρώνεται σε καταθέσεις σε πρώτη ζήτηση. Οι καταθέσεις αυτές είναι άμεσης ρευστότητας. Ο καταθέτης μπορεί να προβεί σε ανάληψη όποτε το θελήσει χωρίς περιορισμούς.

Η τοκοφόρος ημερομηνία (valeur) αρχίζει από την πρώτη εργάσιμη μέρα μετά την κατάθεση και λήγει την ημέρα ανάληψης του κεφαλαίου.

Με τις καταθέσεις σε πρώτη ζήτηση, οι επιχειρήσεις και τα φυσικά πρόσωπα, αντιμετωπίζουν τις τρέχουσες συναλλαγές τους και τις απρόβλεπτες δαπάνες τους. Η άμεση ρευστότητα των καταθέσεων για τον πελάτη, δημιουργεί αντίστοιχα αυξημένες υποχρεώσεις ρευστότητας για τις τράπεζες.

Η ρευστότητα των τραπεζών επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από την υποχρέωσή τους να διατηρούν, σύμφωνα με αποφάσεις των νομισματικών αρχών, λογαριασμούς καταθέσεων και επενδύσεων στην τράπεζα Ελλάδος.

A. Καταθέσεις όψεως

α) Καταθέσεις όψεως νομικών προσώπων

Είναι καταθέσεις που πραγματοποιούνται συνήθως από νομικά

πρόσωπα. Είναι άτοκες. Στους λογ/σμούς όφεως που δεν χορηγείται τόκος υπολογίζονται από το ηλεκτρονικό κέντρο τοκάριθμοι, που χρησιμεύουν για την εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικών με την κίνηση και αποδοτικότητα των λογ/μών. Οι καταθέσεις όφεως είναι η πλιό αποδοτική κατηγορία καταθέσεων για την τράπεζα. Εφ' όσον δεν χορηγείται τόκος, πρέπει να γίνονται προσπάθειες για την συγκέντρωση όσο το δυνατόν περισσότερων ποσών.

Ο δικαιούχος σε λογ/σμό καταθέσεων όφεως παίρνει από την τράπεζα μπλοκ επιταγών με το οποίο έχει την ευχέρεια για κάθε πληρωμή να εκδίδει σε διαταγή των δικαιούχων μια επιταγή από το στέλεχος και ο δικαιούχος με την σειρά του να εισπράτει το ποσό από την Τράπεζα.

β) Καταθέσεις όφεως φυσικών προσώπων.

Είναι μια μορφή καταθέσεων σε πρώτη ζήτηση, έντοκοι με επιτόκιο 15%, ο δικαιούχος του λογ/σμού, είναι ο ιδιώτης ο οποίος εργαζεται σε εξαρτώμενη εργασία και έχει το δικαίωμα να πάρει από την Τράπεζα στέλεχος επιταγών με το οποίο θα πραγματοποιεί τις προσωπικές πληρωμές του. Για το χειρισμό των λογ/σμών ισχύει ότι και στις καταθέσεις όφεως. Η λογιστική τους απεικόνιση είναι ίδια. Η τράπεζα κάνει τις εγγραφές, καταθέσεις, αναλήψεις και υπολογισμός τόκων, ενώ ο δικαιούχος δεν έχει υποχρέωση τήρησης βιβλίων Κ.Φ.Σ. (Π.Δ. 99/77).

Β. Καταθέσεις Ταμειυτηρίου

Γίνονται δεκτές από φυσικά και νομικά πρόσωπα. Η κατηγορία αυτή έχει το σημαντικό πλεονεκτημα της άμεσης ρευστότητας. Οι περισσότεροι καταθέτες Ταμειυτηρίου είναι μέσης εισοδηματικής τάξης.

Οι τόκοι υπολογίζονται στο τέλος κάθε ημερολογιακού εξα-

μήνου ή 15/6 και 15/12 και κεφαλαιοποιούνται. Οι αναλήψεις και καταθέσεις γίνονται σε οποιοδήποτε υποκατάστημα με την προσκόμιση του βιβλιαρίου καταθέσεων στο οποίο και καταγράφονται. Σε μερικές περιπτώσεις χωρίς το βιβλιάριο με την προσκόμιση της αστυνομικής ταυτότητας, αρκεί να γνωρίζει ο πελάτης τον αριθμό του λογαριασμού του.

Καταθέσεις Ταμιευτηρίου Νεότητας

Οι καταθέσεις Ταμιευτηρίου νεότητας γίνονται δεκτές μόνο στο όνομα νέων ηλικίας μέχρι 25 ετών, που γίνονται από τους ίδιους ή τρίτους για λογαριασμό τους. Σε περίπτωση καταθέσεων από τρίτους στο όνομα ανηλίκων κάτω των 14 ετών, δεν έχουν δικαίωμα αναλήψεων, γενικά, εκείνοι που εκπροσωπούν τον ανήλικο, σύμφωνα με το νόμο. Αναλήψεις μπορεί να κάνει μόνο ο ίδιος ο ανήλικος, εφ' όσον συμπληρώσει το 14ο έτος της ηλικίας του. Οι λογ/μοί έχουν το ίδιο επιτόκιο με το Ταμιευτήριο, αλλά απολαμβάνουν επιπρόσθετες επιχορηγήσεις. Οι καταθέσεις της κατηγορίας αυτής αποβλέπουν αφ' ενός στη δημιουργία πνεύματος αποταμίευσης στους νέους αφ' ετέρου για την συγκέντρωση ποσού για σπουδές κ.τ.λ. Οι λογαριασμοί εκτοκίζονται στο τέλος κάθε ημερολογιακού εξαμήνου, όπως και οι λογ/μοί του απλού Ταμιευτηρίου.

Γ. Καταθέσεις επί προθεσμία

Γενικά

Οι καταθέσεις με χρονική δέσμευση είναι αποδοτέες στους δικαιούχους μετά την πάροδο ορισμένου χρονικού διαστήματος από την χρονολογία της κατάθεσης. Το χρονικό αυτό διάστημα συμφωνείται μεταξύ τράπεζας και καταθέτη. Ο καταθέτης για τη δέσμευσή του αυτή απολαμβάνει υψηλότερο επιτόκιο σε σχέση με τα επιτόκια των καταθέσεων σε πρώτη ζήτηση το οποίο αυξάνεται

με τη διάρκεια της δέσμευσης.

Οι κυριότερες μορφές καταθέσεων με χρονική δέσμευση είναι:

α) Καταθέσεις προθεσμίας

Οι καταθέσεις προθεσμίας αποτελούν την πιο σημαντική μορφή καταθέσεων της κατηγορίας αυτής. Διακρίνονται σε 1) βραχυπρόθεσμες με διάρκεια από 3 έως 6 μήνες, 2) μεσοπρόθεσμες με διάρκεια από 6 μήνες μέχρι 2 χρόνια και 3) μακροπρόθεσμες που έχουν διάρκεια μεγαλύτερη από δύο χρόνια.

Με το άνοιγμα μιας προθεσμιακής κατάθεσης στον πελάτη χορηγείται αποδεικτικό κατάθεσης που λέγεται "έντοκος ομολογία" ή απλώς "ομόλογο". Οι καταθέσεις επί προθεσμία έχουν μια ημερομηνία λήξης στην οποία ο δικαιούχος του λογ/σμού μπορεί να αποσύρει την κατάθεσή του και τους τόκους της ή να ανανεώσει όποιο ποσό θέλει καταθέτοντας και άλλο ποσό.

Η προθεσμιακή καταθεση είναι δυνατό να αποδοθεί στον δικαιούχο πριν από την λήξη της σε περίπτωση, ανάγκης αυτού, κατά την κρίση της τράπεζας.

Στις περιπτώσεις αυτές οι συμβατικοί τόκοι της περιόδου που διανύθηκε από την ημερομηνία κατάθεσης, μέχρι την ημερομηνία της πρόωρης ανάληψης μειώνονται με τόκο υπέρ της τράπεζας, που λογίζεται επί του αναλαμβανομένου ποσού για την περίοδο από την ημέρα της απόδοσης, μέχρι την ημερομηνία λήξης της κατάθεσης με ορισμένο επιτόκιο.

β) Καταθέσεις Ταμιευτηρίου με προειδοποίηση

Γίνονται από φυσικά πρόσωπα, έχουν υψηλότερα επιτόκια από τις καταθέσεις σε πρώτη ζήτηση. Κύριο χαρακτηριστικό τους είναι ότι ο καταθέτης μπορεί να κάνει ανάληψη όλης της κατάθεσης ή μερικής, αφού πρώτα προειδοποιήσει την τράπεζα γι' αυτό. Στην

κατάθεση αυτή ο δικαιούχος μπορεί να κάνει ανάληψη των τόκων, με τον υπολογισμό τους, χωρίς προειδοποίηση, καθώς και δρχ. 5.000 για κάθε χρήση. Σε περίπτωση που ο καταθέτης δεν κάνει ανάληψη οι τόκοι κεφαλαιοποιούνται και ανατοκίζονται για την επόμενη χρήση.

Δ. Δεσμευμένες καταθέσεις

Μια κατάθεση θεωρείται δεσμευμένη αν η ανάληψή της από το δικαιούχο μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο αν συντέχουν ορισμένες προϋποθέσεις.

Η δέσμευση μπορεί να προέρχεται:

- α) Από την βούληση του καταθέτη.
- β) Από το νόμο, όπως π.χ. οι καταθέσεις των Ελλήνων μόνιμων κατοίκων εξωτερικού, που προέρχονται από εισοδήματα που αποκτούν στην Ελλάδα.
- γ) Από αναγκαστικό μέτρο, όπως από δικαστική απόφαση αναμένοντας την νομιμοποίηση των κληρονόμων του αποθανόντος καταθέτη.

Η αποδέσμευση των καταθέσεων επέρχεται ανάλογα με την περίπτωση είτε με την συγκατάθεση εκείνου υπέρ του οποίου τέθηκε η δέσμευση, είτε κατόπιν εκπλήρωσης των όρων που τέθηκαν.

Σε περίπτωση αμφιβολίας ερωτάται η νομική υπηρεσία της τράπεζας.

II. Ανάλογα με το νόμισμα που καταθέτεται οι καταθέσεις διακρίνονται σε:

- 1) Καταθέσεις σε δραχμές
- 2) Καταθέσεις σε συνάλλαγμα

III. Ανάλογα με την ελεύθερη ή όχι βούληση του καταθέτη για την δημιουργία της κατάθεσης οι καταθέσεις διακρίνονται σε:

- 1) Καταθέσεις εκούσιας βούλησης του καταθέτη που είναι αυτές που γίνονται από φυσικά και νομικά πρόσωπα.

2) Καταθέσεις υποχρεωτικές που είναι, τα διαθέσιμα των διαφόρων οργανισμών, δημοσίου δικαίου και Ν.Π.Δ.Δ. στην Τράπεζα Ελλάδος.

IV. Ανάλογα με την ιδιότητα του καταθέτη διακρίνονται σε:

- 1) Καταθέσεις φυσικών προσώπων
- 2) Καταθέσεις νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου.
- 3) Καταθέσεις νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου.
- 4) Καταθέσεις δημοσίων οργανισμών.

Υποχρεωτικές καταθέσεις των εμπορικών Τραπεζών στην Τράπεζα Ελλάδος

Οι Εμπορικές Τράπεζες με βάση τις καταθέσεις τους έχουν υποχρέωση σύμφωνα με τις αποφάσεις των νομισματικών αρχών να διατηρούν λογ/μούς καταθέσεων και επενδύσεων στην Τράπεζα της Ελλάδος.

Η υποχρέωση αυτή επιβάλλεται για νομισματικούς και πιστωτικούς λόγους. Οι δεσμεύσεις στις καταθέσεις και στο σύστημα δεσμεύσεων και αποδεσμεύσεων που ισχύει στους χορηγητικούς λογ/σμούς, επιδρούν στα επιτόκια που χορηγούνται από τις τράπεζες στις διάφορες κατηγορίες καταθέσεων και επηρεάζουν την καθαρή απόδοσή τους.

Τα υπόλοιπα των λογ/σμών επενδύσεων χρησιμοποιούνται για την χρηματοδότηση συγκεκριμένων κλάδων της οικονομίας, σύμφωνα με τις αποφάσεις των αρμοδίων αρχών στα πλαίσια της κρατικής πολιτικής για την ανάπτυξή τους. Οι δεσμεύσεις-αποδεσμεύσεις λειτουργούν και ως σύστημα αντικινήτρων για τον περιορισμό της επέκτασης δραστηριοτήτων που θεωρούνται αντιπαραγωγικές.

Απόρρητο καταθέσεων

Με το Ν.Δ. 1059/1971 οι καταθέσεις σε χρήμα σε Ελληνικές

Τράπεζες, χαρακτηρίσθηκαν απόρρητες.

Διοικητές, μέλη διοικητικών συμβουλίων και τραπεζικοί υπάλληλοι που κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, λαμβάνουν γνώση των καταθέσεων. Εφ' όσον δώσουν πληροφορίες σε τρίτους για την ύπαρξη λογαριασμού ή για το υπόλοιπό του τιμωρούνται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών. Πληροφορίες δίνονται μόνο στα ελληνικά δικαστήρια μετά από αιτιολογημένη απόφασή τους, σε περιπτώσεις που θεωρούνται απαραίτητες για την ανίχνευση και τον κολασμό α-ξιοποιώνων πράξεων, σε βαθμό κακουργήματος, που έγινε στην χώρα.

Δεν αποτελεί παράβαση του απορρήτου των καταθέσεων:

- α) Η βεβαίωση στο σώμα της επιταγής ή σε άλλο έγγραφο, ότι ο λογαριασμός δεν είχε αντίκρουσμα, γι' αυτό και δεν πληρώθηκε η επιταγή .
- β) Η πρόβλεψη σε άλλη τράπεζα ή δημόσιο ταμείο για την πληρωμή επιταγής.
- γ) Η παροχή πληροφοριών στο νόμιμο αντιπρόσωπο ή ειδικό πληρεξούσιο του καταθέτη.
- δ) Η χορήγηση αντίγραφου του λογαριασμού στον οικονομικό έφορο σε περίπτωση θανάτου του δικαιούχου.

Έλεγχος των καταθέσεων

Ο εσωτερικός έλεγχος των καταθέσεων αποσκοπεί στο να δίνει διασφαλίσεις, ότι οι υπάλληλοι των καταστημάτων, συμμορφώνονται προς τις οδηγίες της Διοίκησης και των Νομισματικών Αρχών, γίνονται συμφωνίες περιοδικές των πρωτοβάθμιων και δευτεροβάθμιων λογ/σμών, γίνεται ορθή λογιστικοποίηση των συναλλαγών α) αποδοχής, β) ανάληψης, γ) τοκοφορίας των καταθέσεων, παρακολουθούνται τα έντυπα αξίας.

Αυτό εξασφαλίζει την ομαλή και σωστή λειτουργία του τμήματος καταθέσεων και προλαμβάνει τον κίνδυνο για απαγορευμένες χρηματοδοτήσεις, παράτυπες αναλήψεις κ.τ.λ.

Λογιστική ανάλυση

Οι καταθέσεις παρακολουθούνται λογιστικά ως εξής:

Οι πρωτοβάθμιοι λογ/σμοί εμφανίζουν την χρονική δέσμευση των καταθέσεων και είναι καταθέσεις όψεως, ταμειυτηρίου, επί προθεσμία. Οι δευτεροβάθμιοι εμφανίζουν την ιδιότητα του καταθέτη που μπορεί να είναι ιδιώτης, εταιρεία, οργανισμός κ.τ.λ. Οι τριτοβάθμιοι εμφανίζουν την επωνυμία του καταθέτη.

Οι τόκοι παρακολουθούνται λογιστικά ως εξής:

Εγγράφονται σε πίστωση των λογ/σμών των καταθετών και χρεώνεται ο αποτελεσματικός λογ/σμός τόκοι χρεωστικοί. Οι τόκοι λογίζονται κάθε εξάμηνο, τέλος Ιουνίου και Δεκεμβρίου ή 15/6 και 15/12 και κεφαλαιοποιούνται.

Σε περίπτωση που ο καταθέτης κάνει ανάληψη ολόκληρου του ποσού οι τόκοι λογίζονται κατά την απόδοση.

Ο υπολογισμός γίνεται από ορισμένες τράπεζες με βάση το πολιτικό έτος το οποίο αποτελείται από 365 ημέρες, ενώ από άλλες τράπεζες γίνεται με βάση το εμπορικό έτος που αποτελείται από 360 ημέρες. Τα επιτόκια ρυθμίζονται σύμφωνα με αποφάσεις των Νομισματικών Αρχών.

Οι τοκοφόρες ημερομηνίες υπολογίζονται ως εξής:

- α) Όταν καταθέτουμε μετρητά: η επόμενη εργάσιμη
- β) Όταν καταθέτουμε επιταγές: που έχουν εκδοθεί από την ίδια τράπεζα ή ιδιώτη σε βάρος λογαριασμών της ίδιας τραπεζας στην ίδια πόλη η επόμενη εργάσιμη μέρα από την κατάθεση.

Όταν καταθέτουμε επιταγές ιδιωτών σε βάρος λογαριασμών της ίδιας τράπεζας σε άλλη πόλη η τρίτη εργάσιμη μέρα από την κατάθεση.

Όταν καταθέτουμε επιταγές τραπεζών ή ιδιωτών σε βάρος λογαριασμού άλλης τράπεζας στην ίδια πόλη η τέταρτη εργάσιμη μέρα.

Όταν καταθέτουμε επιταγές άλλης τράπεζας σε βάρος άλλης τράπεζας, σε άλλη πόλη η εβδομη εργάσιμη μέρα μετά την ημερομηνία της κατάθεσης.

γ) Για τις καταθέσεις προϊόντων εντολής.

Αν ο λογαριασμός τηρείται σε κατάσταση της ίδιας πόλης και δεν έχει εισπραχθεί προμήθεια κίνησης κεφαλαίων η valeur που αναγράφεται στην εντολή (συνήθως η δεύτερη μέρα από την έκδοση).

Αν ο λογαριασμός τηρείται σε κατάσταση άλλης πόλης και δεν έχει εισπραχθεί προμήθεια κίνησης κεφαλαίων τη δεύτερη μέρα μετά την έκδοση της εντολής.

Αν στις προηγούμενες περιπτώσεις εισπράττεται προμήθεια κίνησης κεφαλαίων ισχύουν οι valeurs που προβλέπονται για μετρητά.

δ) Για τις μεταφορές κεφαλαίων.

Μεταφορά κεφαλαίων από λογαριασμό σε λογαριασμό στο ίδιο κατάστημα: Η ίδια ημέρα για τη χρέωση και πίσωση αν η μεταφορά γίνεται σε άτοκο λογαριασμό, ενώ αν γίνεται σε έντοκο λογαριασμό στο πιστωτικό ποσό τίθεται η επόμενη εργάσιμη ημέρα της valeur του χρεωστικού ποσού.

Για τη μεταφορά ποσών με λογιστικά Δελτία (μέσω λογ/σμών Διοίκησης) η valeur που αναγράφεται στο λογιστικό Δελτίο (συνήθως η δεύτερη εργάσιμη μέρα από την έκδοση).

ε) Για τις αναλήψεις:

μετρητών: Η ημερομηνία της ανάληψης

επιταγών: Η ημερομηνία της αγοράς αυτών.

Λογιστική παρακολούθηση των δοσοληψιών διοίκησης - καταστημάτων και μεταξύ καταστημάτων

Το κεντρικό κατάστημα της Τράπεζας τηρεί για κάθε κατάστημα σειρά λογ/σμών από τους οποίους προκύπτει η περιουσιακή κατάσταση και τα αποτελέσματα του κάθε καταστήματος.

Για τις δοσοληψίες του καταστήματος με άλλα καταστήματα ή με τη Διοίκηση έχουν δημιουργηθεί "λογαριασμοί συνδέσμου" των λογαριασμών του καταστήματος με τους λογαριασμούς, άλλων καταστημάτων ή της Διοίκησης .

Παράδειγμα

Ο καταθέτης Α άνοιξε στην Τράπεζα λογαριασμό Ταμιευτηρίου με ετήσιο επιτόκο 12%. Ο λογαριασμός κινήθηκε ως εξής:

1. Στις 3/2 έγινε αρχική κατάθεση στο κατάστημα Πάτρας 100.000 δρχ.
2. Στις 15/3 καταθέτει στο κατάστημα Αιγίου 300.000 δρχ. στο νούμερο του ίδιου λογαριασμού.
3. Στις 4/4 καταθέτει επιταγή στο κατάστημα Πάτρας αξίας 100.000 δρχ.
4. Στις 15/5 κάνει ανάληψη μετρητά 100.000 δρχ.
5. Στις 15/6 λογίζονται τόκοι α' εξαμήνου.
6. Στις 19/7 κάνει ανάληψη μετρητών 50.000 δρχ. στο κατάστημα Αιγίου.

Οι λογιστικές εγγραφές θα είναι οι εξής:

Κατάστημα Πάτρας

Κατάστημα Αιγίου

_____ 3/2 _____

Ταμείο 100.000

Καταθέσεις Ταμιευτηρίου 100.000

(Καταθέτης Α)

αρχική κατάθεση valeur 4/2

_____ 15/3 _____

Διοίκηση 300.000

(κατάστημα Αιγίου)

Κατ/σεις Ταμιευτηρίου 300.000

(καταθέτης Α)

valeur 16/3

_____ 4/4 _____

Επιταγές εισπρακτέες 100.000

Καταθέσεις Ταμιευτηρίου 100.000

(καταθέτης Α)

valeur 7/4

_____ 15/5 _____

Καταθέσεις Ταμιευτηρίου 100.000

(καταθέτης Α)

Ταμείο 100.000

valeur 15/5

_____ 15/6 _____

Τόκοι χρωστικοί 14.599

(καταθέσεων Ταμιευτηρίου)

_____ 15/3 _____

Ταμείο 300.000

Διοίκηση 300.000

(κατ/μα Πάτρας)

valeur 16/3

Κατάστημα Πάτρας

Κατάστημα Αιγίου

Καταθέσεις Ταμειυτηρίου 14.599

(καταθέτης Α)

Τόκοι 3/2 έως 15/6

_____ 19/7 _____

_____ 19/7 _____

Καταθέσεις Ταμειυτηρίου 50.000

Διοίκηση 50.000

(καταθέτης Α)

(κατ/μα Πάτρας)

Διοίκηση 50.000

Ταμείο 50.000

(κατάστημα Αιγίου)

valeur 19/7

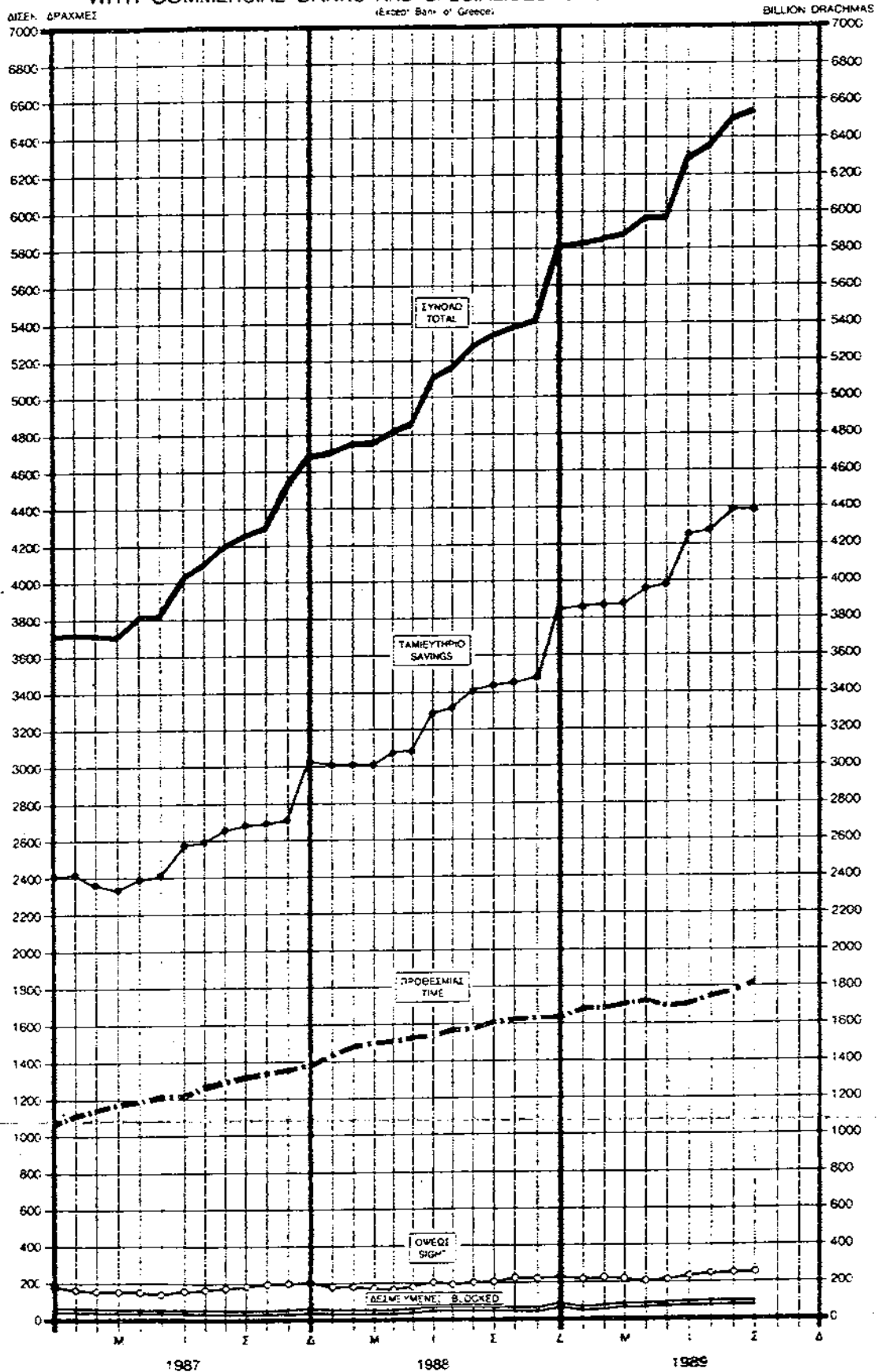
valeur 19/7

Πινάκιο λογισμού τόκων

Ημερ. εγγραφής	Αιτιολογία	Ημέρες	Τόκοι	Κεφάλαιο		
				Χρέωση	Πίστωση	Υπόλοιπο
3/2	ΑΡΧ ΚΤΘ Τόκοι 4.2-16.3	40	1.333		100.000	100.000
15/3	ΚΤΘ Τόκοι 16.3-7.4	22	2.933		300.000	400.000
4/4	ΚΤΘ Επιταγής Τόκοι 7.4-15.5	38	6.333		100.000	500.000
15/5	ΑΝΑ Τόκοι 15.5-15.6	30	4.000	100.000		400.000
15/6	Τόκοι				14.599	414.599
19/7	ΑΝΑ Τόκοι 15.6-19.7	34		50.000		364.599

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΙΔΙΩΤΩΝ ΣΕ ΔΡΑΧΜΕΣ
ΣΤΙΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΥΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ
Πάνω της Γραμμής η: Ελλάδα

PRIVATE DEPOSITS IN DRACHMAS
WITH COMMERCIAL BANKS AND SPECIALISED CREDIT INSTITUTIONS
(Except Bank of Greece)

ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣΈννοια - Ορισμός

Τα κεφάλαια που συγκεντρώνουν οι τράπεζες από τις καταθέσεις τα τοποθετούν παραγωγικά, έτσι ώστε να καλύπτουν τα έξοδά τους (τόκοι καταθέσεων) αλλά και να έχουν και κάποιο κέρδος. Οι τοποθετήσεις αποτελούν τον ενεργητικό τομέα των τραπεζικών εργασιών.

Με τον όρο τοποθετήσεις εννοούμε όλες τις επενδύσεις και δανειοδοτήσεις που πραγματοποιεί η τράπεζα, οι οποίες στην Τραπεζική διάλεκτο επικράτησε να λέγονται χρηματοδοτήσεις ή απλώς χορηγήσεις. Με τους όρους αυτούς εννοούμε τα κάθε μορφής δάνεια και πιστώσεις που δίνονται από τις τράπεζες στους πελάτες τους (επιχειρήσεις).

Οι κυριώτεροι παράγοντες που επηρεάζουν την ζήτηση των τραπεζικών πιστώσεων από τις επιχειρήσεις είναι:

1. Οι γενικότερες οικονομικές συνθήκες που επικρατούν
2. Ο ρυθμός ανάπτυξης των εργασιών των επιχειρήσεων
3. Αδυναμία και προβλήματα αυτοχρηματοδότησης
4. Η πιστωτική πολιτική των νομισματικών αρχών
5. Οι εποχικές συνθήκες που επηρεάζουν ορισμένους κλάδους
6. Επενδύσεις ανανέωσης και επέκτασης παραγωγικών εγκαταστάσεων
7. Ετεροχρονισμός εισπράξεων και πληρωμών που έχουν προγραμματιστεί.

Η χρηματοδότηση της οικονομίας αφορά στην κάλυψη αναγκών της παραγωγικής διαδικασίας, της εμπορικής διακίνησης των προϊόντων και τις επενδυτικής δραστηριότητας γενικά. Οι πιστώσεις πρέπει να απορροφώνται για την εξυπηρέτηση των αναγκών για τις οποίες αποφασίστηκε να χορηγηθεί η χρηματοδότηση και όχι σε δια-

φορετικό σκοπό, που μπορεί να επιδιώκει γενικά ο δανειοδοτούμενος. Παρόμοια εκτροπή της χρηματοδοτικής ροής αποτελεί παράβαση των κανόνων των νομισματικών αρχών, αλλά και αδίκημα που διώκεται. Οι τράπεζες υποχρεώνονται να μεριμνούν ώστε να αποφεύγεται η χρηματοδότηση δραστηριοτήτων, που αποκλείονται από τους γενικούς κανόνες Ν.Α. Οι χρηματοδοτούμενες επιχειρήσεις αναλαμβάνουν την υποχρέωση να μην παραβαίνουν τους κανόνες των Νομισματικών Αρχών. Η συνολική τραπεζική χρηματοδότηση το 1988 ανήλθε στο ποσό των 5.558.791.000.000 σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας Ελλάδος.

Διακρίσεις χορηγήσεων

Τα κριτήρια βάση των οποίων διακρίνονται οι χορηγήσεις είναι: χρόνος, εξασφαλίσεις, και κλάδος δραστηριότητας.

1) Με κριτήριο τον χρόνο εξόφλησης του δανείου διακρίνονται:

- α) Βραχυπρόθεσμες χορηγήσεις που εξοφλούνται μέσα σε 24 μήνες και που χρησιμοποιούνται για ανάγκες κεφαλαίων κίνησης.
- β) Μεσοπρόθεσμες που χαρακτηρίζονται οι χρηματοδοτήσεις 2-4 ετών και που χρησιμοποιούνται από τις επιχειρήσεις για κεφάλαια κίνησης νομιμότερου χαρακτήρα.
- γ) Μακροπρόθεσμες που χαρακτηρίζονται οι χρηματοδοτήσεις λήξεως από 5 ετών και πάνω που χρησιμοποιούνται από τις επιχειρήσεις για πάγιες εγκαταστάσεις.

2) Με κριτήριο τις εξασφαλίσεις διακρίνονται σε:

α) Ακάλυπτες χορηγήσεις

Χορηγήσεις ακάλυπτες είναι εκείνες για τις οποίες η υπογραφή του πιστούχου αποτελεί την μοναδική εξασφάλιση σε περίπτωση μη αποπληρωμής της χρηματοδότησης, η τράπεζα θα ικανοποιηθεί σύμφωνα με τους άλλους δανειστές, που δεν έχουν εμπράγματο

δικαίωμα (υποθήκη, προσημείωση), μόνο από την περιουσία του πιστολήπτη.

β) Καλυμμένες με ενοχικές ασφάλειες

Είναι οι χορηγήσεις που εκτός από την υπογραφή του οφειλέτη - πελάτη της η τράπεζα καλύπτεται και με ενοχικές ασφάλειες.

Οι καλυμμένες με ενοχικές ασφάλειες (η εγγυημένες με προσωπική ασφάλεια) είναι οι χορηγήσεις που εκτός από την υπογραφή του οφειλέτη η τράπεζα καλύπτεται και με προσωπική εγγύηση τρίτου προσώπου.

γ) Καλυμμένες με εμπράγματες ασφάλειες

Οι καλυμμένες με εμπράγματες ασφάλειες χορηγήσεις είναι αυτές που πέρα από την υπογραφή του οφειλέτη - πελάτη ή του εγγυητή ενδεχομένως καλύπτεται και με εμπράγματες ασφάλειες.

3) Ανάλογα με τον κλάδο δραστηριότητας της επιχείρησης, διακρίνονται :

I. Χορηγήσεις προς την βιομηχανία

Οι χορηγήσεις αυτές χρησιμοποιούνται από τις επιχειρήσεις:

α) Για πάγιες εγκαταστάσεις: Πρόκειται για τα δάνεια που χορηγούνται για την ανανέωση, επέκταση ή εκσυγχρονισμό παγίων εγκαταστάσεων. Η χορήγηση αυτή δεν μπορεί να υπερβαίνει το 70% της συνολικής δαπάνης εκτός από εξαιρέσεις. Στον υπολογισμό του 70% συμπεριλαμβάνεται η αξία του οικοπέδου όταν πρόκειται για κατασκευή εργοστάσιου και πρέπει για το σκοπό αυτό να υπάρχει εκτίμηση και έλεγχος του προϋπολογισμού της δαπάνης από την τεχνική υπηρεσία της τράπεζας.

Η διάρκεια του δανείου και η εξόφλησή του καθορίζεται από την τράπεζα. Στη σύμβαση χορήγησης πρέπει να περιέχεται ο όρος

σχετικά με την ανώτατη χρονική διάρκεια πληρωμής του πρώτου τοκο-
χρεολυσίου.

β) Για κεφάλαιο κίνησης

Η χρηματοδότηση αυτή γίνεται με συναλλαγματικές που καλύ-
πτουν την πώληση των προϊόντων της συγκεκριμένης βιομηχανίας ή
με ανοιχτό τρεχούμενο λογαριασμό. Το ύψος της χρηματοδότησης κρί-
νεται από την τράπεζα. Πρέπει να σταθμίσει την κάλυψη των πρα-
γματικών αναγκών της επιχείρησης, ώστε οι πιστώσεις να μην διαρ-
ρέουν σε σκοπούς ασχετους με τη δραστηριότητα της επιχείρησης.
Ειδικά για την χρηματοδότηση σε είδη διαρκείας οι νομισματικές
αρχές καθορίζουν το εύρος των σχετικών προϊόντων.

II. Χορηγήσεις προς την βιοτεχνία

Ισχύουν τα ίδια με την βιομηχανία όμως οι βιοτεχνίες χρημα-
τοδοτούνται και από τα δεσμευμένα στην τράπεζα κεφάλαια με την
εγγύηση του δημοσίου. Οι χρηματοδοτήσεις αυτής της μορφής δί-
νονται:

- α) Για κτιριακές εγκαταστάσεις:** χρηματοδοτείται μέχρι το 70% της
συνολικής δαπάνης ανέγερσης συμπεριλαμβανομένης της αξίας του
οικοπέδου εκτός από εξαιρέσεις. Τα δάνεια αυτά εξοφλούνται σε
ισόποσες ετήσιες δόσεις.
- β) Για κεφάλαιο κίνησης.** Η διάρκεια και το ποσό της χρηματοδότησης
εξαρτάται από το είδος της επιχείρησης.

III. Χρηματοδοτήσεις προς το εμπόριο.

Υποδιακρίνονται σε χρηματοδοτήσεις προς το εσωτερικό εμπό-
ριο, εισαγωγικό εμπόριο και προς το εξωτερικό εμπόριο και διέ-
πονται από τις ισχύουσες κάθε φορά αποφάσεις των Ν.Α.

Οι χρηματοδοτήσεις προς το εμπόριο χρησιμοποιούνται:

- α) Για αγορά επαγγελματικής στέγης και προμήθεια εξοπλισμού. Η**

διάρκεια και ο τρόπος εξόφλησης αυτών είναι ίδιος με τα βιομηχανικά δάνεια.

β) Για εισαγωγές.

Το είδος πρέπει να ανήκει σε πίνακα χρηματοδοτούμενων ειδών. Η χρηματοδότηση γίνεται κατά το άνοιγμα της πίστωσης ή κατά τον διακανονισμό.

γ) Για απευθείας αγορές από βιοτεχνίες και βιομηχανίες.

Η χρηματοδότηση για απευθείας αγορές από βιοτεχνία είναι μια αποδοτική μορφή χορήγησης για την τράπεζα, εφ' όσον τα σχετικά κεφάλαια προέρχονται από τις δεσμεύσεις του ειδικού κεφαλαίου.

IV. Χορηγήσεις προς επαγγελματίες

Χρηματοδοτούνται άνευ δικαιολογητικών και για πάγια με βάση τις διατάξεις των Ν.Α. περί εμπορίου.

V. Χορηγήσεις προς τους αγρότες.

Αυτά τα δάνεια αποσκοπούν στην γεωργική ανάπτυξη και τη βελτίωση του αγροτικού εισοδήματος. Ανάλογα με το σκοπό τους διακρίνονται: Κρηματικά που προορίζονται για την αγορά αγροκτημάτων. Επενδύσεων που αποσκοπούν στον εκσυγχρονισμό των αγροτικών επενδύσεων (αγροτικά κτίρια και εγκαταστάσεις, μηχανικό εξοπλισμό). Καλλιεργητικά, που αποσκοπούν στην ενίσχυση του κεφαλαίου κίνησης της αγροτικής εκμετάλλευσης (αγορά λιπασμάτων, ζωοτροφών κλπ). Απόκτηση Αγροτικής στέγης, που χορηγούνται στους άστεγους αγρότες για την απόκτηση αγροτικής στέγης.

VI. Χορηγήσεις προς τις τουριστικές επιχειρήσεις.

Τα δάνεια αυτά χρησιμοποιούνται για την ίδρυση τουριστικών μονάδων (ξενοδοχειακών επιχειρήσεων, ταξιδιωτικών γραφείων κλπ). Οι όροι χορήγησης είναι ευνοϊκότεροι για τις μη αναπτυγμένες του-

ριστικά περιοχές. Επειδή οι κίνδυνοι σ' αυτή την περίπτωση είναι αυξημένοι οι τράπεζες καλύπτουν τις χορηγήσεις τους στις τουριστικές επιχ/σεις με εμπράγματα εξασφαλίσεις.

VII. Χορηγήσεις προς τη ναυτιλία.

Οι χορηγήσεις προς τη ναυτιλία αφορούν δάνεια προς τις ναυτιλιακές επιχ/σεις καθώς και δάνεια προς τις ναυπηγικές βιομηχανίες για την κατασκευή ή επισκευή πλοίων και για κεφάλαιο κίνησης.

4) Με κριτήριο τον τρόπο εξόφλησης.

Με κριτήριο τον τρόπο εξόφλησης τα δάνεια διακρίνονται σε (α) δάνεια απλά ή εφ' άπαξ εξοφλητέα, (β) σε δάνεια χρεολυτικά, (γ) δάνεια τοκοχρεολυτικά, (δ) δάνεια (πιστώσεις) σε ανοικτό λογ'σμό.

α) Δάνεια απλά: Τα απλά δάνεια είναι εξοφλητέα εφ' άπαξ σε ορισμένο χρόνο. Οι τόκοι λογίζονται ανά τρίμηνο και είναι εξοφληταίοι κατά τις ημερομηνίες λογ/σμού αυτών είτε κατά τη λήξη του δανείου μαζί με το κεφάλαιο, ανάλογα με συμφωνία πελάτη τράπεζας. Η μορφή αυτή δανείου προτιμάται για μικρού ύψους δάνεια γιατί ο πελάτης πρέπει να διαθέτει κατά την λήξη του δανείου ολόκληρο το ποσό.

β) Δάνεια χρεολυτικά: Είναι τα δάνεια που χορηγούνται εφ' άπαξ αλλά εξοφλούνται τμηματικά με δόσεις σε τακτές ημερομηνίες πρόκειται για δάνεια που εξοφλούνται με περισσότερες από μια δόσεις.

γ) Δάνεια τοκοχρεολυτικά: Είναι τα δάνεια που εξοφλούνται τμηματικά με δόσεις. Κάθε δόση που καταβάλλει ο οφειλέτης περιλαμβάνει τον τόκο και το εξοφλημένο κεφάλαιο γι' αυτό η δόση ονομάζεται τοκοχρεολύσιο. Η εξόφληση του δανείου γίνεται σε ίσες τοκοχρεολυτικές δόσεις στοχεύει στην προστασία του δανειστή γιατί ο οφειλέτης εξαναγκάζεται να παρακρατεί σε κάθε χρήση ορισμένα

ποσά για την εξυπηρέτηση του δανείου. Τα δάνεια της μορφής αυτής είναι μεγαλύτερης διάρκειας και εξασφαλίζονται με εμπράγματα εξασφαλίσεις επί ακινήτων.

δ) Πιστώσεις σε ανοικτό λογαριασμό: Με τη μορφή αυτή δανεισμού δεν καθορίζεται το ακριβές ποσό δανειοδότησης, αλλά το ανώτατο όριο μέχρι του οποίου θα φθάσει η πίστωση. Διαφέρουν από τις άλλες μορφές δανειοδότησης κατά το ότι αν ο πιστούχος επιστρέφει μέρος ή και το όλο ποσό που πήρε μπορεί να πάρει εκ νέου μέσα στην προθεσμία που ισχύει η πίστωση γιατί δεν έχει σημασία το συνολικό ύψος των αναλήψεων ή των καταβολών αλλά το υπόλοιπο του λογ/σμού. Η διαφορά μεταξύ του υπολοίπου αυτού και του ποσού της εγκριμένης πίστωσης παρουσιάζει το υπόλοιπο της πίστωσης μέχρι του οποίου ο πελάτης πιστούχος μπορεί να κάνει χρήση. Για τη χορήγηση πίστωσης με ανοικτό λογ/σμό καταρτίζεται σύμβαση πίστωσης δια ανοικτού λογ/σμού που διακρίνεται σε εγκριμένη που αναφέρεται στο ποσό της πίστωσης που εγκρίθηκε και συμβατική που αναφέρεται στο ποσό για το οποίο μέσα στα όρια της πίστωσης υπογράφηκε σχετική σύμβαση. Οι αναλήψεις από το λογ/σμό γίνονται με επιταγές που εκδίδει ο πιστούχος στο δικό του όνομα ή σε διαταγή τρίτων. Καταβολές γίνονται με την κατάθεση από τον πιστούχο ή από τρίτους μετρητών. Οι τόκοι και οι προμήθειες σε βάρος του πελάτη λογίζονται κατά τρίμηνο και κεφαλαιοποιούνται. Ως τοκοφόρες ημερομηνίες λογίζονται για μὲν τις χρεώσεις η ημέρα ανάληψης για δε τις πιστώσεις η επόμενη της κατάθεσης.

Πώς η τράπεζα προβαίνει σε δανειοδότηση - Χρηματοδότηση

Κριτήρια - εξασφαλίσεις - διαδικασία

Η πιστωτική πολιτική της τράπεζας εναρμονίζεται με την πιστωτική πολιτική της πολιτείας, στοχεύει στην εξασφάλιση των καταθετών, στην παραγωγική χρησιμοποίηση των καταθέσεων με χορηγήσεις που καλύπτουν πραγματικές ανάγκες των επιχειρήσεων. Στα πλαίσια αυτά οι πιστοδοτήσεις πρέπει να γίνονται με βάση συγκεκριμένα κριτήρια κοινωνικά, πιστωτικά και κριτήρια απόδοσης.

1) Κοινωνικά: Οι πιστοδοτήσεις πρέπει να διευκολύνουν την αύξηση του προϊόντος των επιχειρήσεων και γενικότερα την ανάπτυξη της οικονομίας, να στοχεύουν στη βελτίωση της απασχόλησης και να είναι, πάντα σύμφωνες με τις αποφάσεις των νομισματικών αρχών και των εγκύκλιων κατευθύνσεως και κανόνων της Τράπεζας.

2) Πιστωτικά κριτήρια

α) Προσδιορισμός της πραγματικής πιστωτικής ανάγκης.

Ο προσδιορισμός των αναγκών που καλείται να καλύψει η χρηματοδότηση π.χ. για αγορά αποθεμάτων, πάγιες εγκαταστάσεις κ.λ.π. είναι απαραίτητος προκειμένου να σταθμίσει το ύψος της χρηματοδότησης, να αξιολογηθεί ο πιστωτικός κίνδυνος και να εκτιμηθεί η δυνατότητα επιστροφής της. Η έρευνα αυτή δεν πρέπει να περιορίζεται μόνο στην ύπαρξη των αναγκών αλλά πρέπει να εξακριβώσει εάν οι ανάγκες που προτείνεται να καλυφθούν είναι παραγωγικές, δημιουργούν έσοδα και χρηματικές εισροές στην επιχείρηση, σε ύψος που να επιτρέπει την ομαλή αποπληρωμή του δανειακού κεφαλαίου. Γιατί ανάγκη χρηματοδότησης δημιουργείται και προς κάλυψη ζημιών η οποία όμως δεν θεωρείται παραγωγική.

β) Ανάλυση συνθηκών αγοράς

Η μεταβολή των συνθηκών αγοράς στην οποία απευθύνεται η επιχείρηση έχει θετική ή αρνητική επίδραση στην δραστηριότητα της επιχ/σης.

Για το λόγο αυτό πρέπει να συγκεντρώνονται να μελετώνται και να αξιολογούνται τα πληροφοριακά οικονομικά και στατιστικά στοιχεία που αφορούν τους οικονομικούς κλάδους. Επίσης, πρέπει να εξετασθούν το είδος του προϊόντος, τα βασικά χαρακτηριστικά του κλάδου και ειδικότερα ο τρόπος διαμόρφωσης των τιμών, τα περιθώρια κέρδους, η επενδυτική δραστηριότητα κ.λ.π.

γ) Εκτίμηση του πιστωτικού κινδύνου

Για την εκτίμηση του πιστωτικού κινδύνου θα πρέπει να επισημαίνονται και να προσδιορίζονται οι πιθανοί κίνδυνοι από την πιστοδότηση ως προς το ποσό, τη μορφή, τη διάρκεια, τον τρόπο αποπληρωμής κ.λ.π.

Οι κίνδυνοι αυτοί θα πρέπει να εξετάζονται και να αξιολογούνται με βάση τα στοιχεία της επιχείρησης όπως διαγράφονται από τα ιστορικά στοιχεία της επιχ/σης, τα προγράμματα δραστηριότητας και τις συνθήκες αγοράς, προκειμένου να εκτιμηθεί το μέγεθος του κινδύνου. Η εκτίμηση αυτή αποτελεί τη βάση προσδιορισμού των εξασφαλίσεων που θα αποκτηθούν για πιστοδότηση. Ανάλογα δηλαδή με το μέγεθος του κινδύνου η τράπεζα ζητά τις ανάλογες εξασφαλίσεις.

3) Κριτήρια αποδοτικότητας

Η τράπεζα για να έχει εξασφάλιση αποπληρωμής των χορηγήσεών της βασίζεται στην περιουσία της χρηματοδοτούμενης επιχείρησης - πελάτη. Η πορεία των εργασιών της επιχείρησης αποτελεί τον βασικό παράγοντα στην κρίση των τραπεζών στην έγκριση ή απόρριψη μιας χρηματοδότησης. Επομένως, το βασικό μέγεθος που επιβάλεται να εξετάσει η τράπεζα είναι η αποδοτικότητα της επιχείρησης. Εάν η επι-

χειρήση πραγματοποιεί κέρδη η τράπεζα εξασφαλίζεται, εάν πραγματοποιεί ζημιές η τράπεζα δεν καλύπτεται και επομένως δεν πρέπει να εγκρίνει το δάνειο. Ο Ισολογισμός και ο λογ/σμός αποτελεσματα χρήσης αποτελούν τις κυριότερες πηγές έρευνας για την οικονομική κατάσταση μιας επιχείρισης. Η ανάλυση των οικονομικών στοιχείων της επιχείρισης τριών τουλάχιστον διαδοχικών χρήσεων δίνει την εικόνα της διαχρονικής εξέλιξης των κερδών, των ιδίων κεφαλαίων της δανειωκής επιβάρυνσης, της ρευστότητας, αποδοτικότητας κλπ.

Εξασφαλίσεις χορηγήσεων

Για να περιορίσουν οι τράπεζες κατά το δυνατόν τους κινδύνους από τις χορηγήσεις, ζητούν πρόσθετες ασφάλειες. Χορηγήσεις χωρίς πρόσθετες ασφάλειες που βασίζονται μόνο στην υπογραφή των πελατών, δίνονται σε πρόσωπα απόλυτης εμπιστοσύνης και σε εξαιρετικές μόνο περιπτώσεις. Οι πρόσθετες ασφάλειες μπορεί να είναι προσωπικές και εμπράγματες.

Πρόσθετες προσωπικές ασφάλειες

Προσωπική εγγύηση φερέγγυου προσώπου, φυσικού ή νομικού (εταιρεία), το οποίο εγγυάται, πως σε περίπτωση μη πληρωμής της οφειλής, από τον πιστωλήπτη θα εξοφλήσει την χρηματοδότηση, χωρίς καμμία αντίρρηση. Στην περίπτωση αυτή πρέπει να ζητείται από τον εγγυητή να παραιτηθεί από το δικαίωμα της "διζήσεως". Το δικαίωμα αυτό αφορά την δυνατότητα του εγγυητή να αρνηθεί την εξόφληση της οφειλής, μέχρις ότου ο δανειστής (τράπεζα) εξαντλήσει όλα τα ενδικά μέσα κατά του οφειλέτη που προβλέπει ο νόμος και δεν ικανοποιηθεί. Όταν υπάρχουν δύο ή περισσότεροι εγγυητές πρέπει να τίθεται ο όρος ότι ο καθένας χωριστά εγγυάται για ολόκληρο το ποσό της οφειλής και όχι αναλογικά.

Η ανώνυμη εταιρεία εγγυάται, εφ' όσον προβλέπεται από το καταστατικό της. Όταν η εγγύηση δίνεται από ομόρρυθμη εταιρεία και αυτό δεν προβλέπεται από το καταστατικό της πρέπει να υπογράφουν ως εγγυητές, όλα τα ομόρρυθμα μέλη της.

Πρόσθετες εμπράγματες ασφάλειες

1. Ενέχυρο.

Ενέχυρο είναι το εμπράγματο δικαίωμα που αποκτάται επί ξένου κινητού πράγματος το οποίο πράγμα, μπορεί να εκποιηθεί και

το οποίο αποκτάται για να εξασφαλιστεί κάποια απαίτηση με την προνομιακή ικανοποίηση του δανειστή από το πράγμα.

Για τη σύσταση ενεχύρου απαιτούνται:

- α) Σύμβαση ενεχυρίασης, αναφέρεται το ποσό που ασφαλίζεται και περιγράφεται το ενέχυρο.
- β) Παράδοση του ενεχυριαζόμενου πράγματος στον δικαιούχο του ενεχύρου. Αντικείμενα ενεχυρίασης είναι τα κινητά πράγματα, ανώνυμοι και ονομαστικοί τίτλοι, τα δικαιώματα και απαιτήσεις.
- γ) Ύπαρξη της ασφαλιζόμενης απαίτησης. Το ενέχυρο δεν μπορεί να υπάρξει αν δεν υπάρχει η ασφαλιζόμενη απαίτηση ή αν αυτή είναι άκυρη.

Ενεχυρίαση απαιτήσεων

Προκειμένου ο πιστούχος να μπορεί να ενεχυριάσει και να εκχωρήσει στην τράπεζα μια απαίτηση, που έχει από τρίτο πρόσωπο, χρειάζεται κύρια σύμβαση, νόμιμα χαρτοσημασμένη, που καλύπτει τη χρηματοδότηση καθώς και πρόσθετο σύμφωνο ενεχυρίασης και εκχώρησης, το οποίο κοινοποιείται στον τρίτοφειλέτη του πιστούχου με δικαστικό επιμελητή. Όταν ο πιστούχος ενεχυριάζει και εκχωρεί απαίτηση που δεν έχει δημιουργηθεί κατά την εκχώριση, αλλά πρόκειται να δημιουργηθεί στο μέλλον, η χρηματοδότηση θεωρείται ακάλυπτη. Ανάλογες περιπτώσεις είναι εκείνες του εργολήπτη για εκτέλεση, ενός έργου και του εξαγωγέα για μελλοντικές εξαγωγές του που εκχωρούν και ενεχυριάζουν στην τράπεζα, σαν εξασφάλιση των χρηματοδοτήσεών τους, τις απαιτήσεις τους, που θα δημιουργηθούν από την εκτέλεση του έργου, από επιδοτήσεις εξαγωγών ή από διαφορές επιστροφής τόκων. Οι χρηματοδοτήσεις αυτές θεωρούνται ακάλυπτες, γιατί δεν υπάρχουν οι απαιτήσεις κατά την εκχώρησή τους, αλλά πρόκειται να δημιουργηθούν, εάν ο εργολήπτης εκτελέ-

λέσει σωστά τους όρους της σύμβασης και ο εξαγωγέας πραγματοποιήσει τις εξαγωγές και δραχμοποιηθεί το εισαγόμενο συνάλλαγμα που αναλογεί.

Ενεχύριαση εμπορευμάτων

Ο νόμος απαιτεί στην περίπτωση αυτή, παράδοση και σύμβαση ενεχύρου. Δεν υπάρχει ενέχυρο, όταν το εμπόρευμα παραμένει στην αποθήκη του πιστούχου, έστω και εάν τα κλειδιά τα έχει (η τράπεζα ή παραδίδεται σε τρίτο πρόσωπο (ενεχυροφύλακας), που έχει σχέση με τον πιστούχο. Η χρηματοδότηση για την κάλυψη της οποίας δόθηκε ως ενέχυρο το εμπόρευμα με τους παραπάνω αναφερόμενους τρόπους θεωρείται ακάλυπτη.

Καλυμμένη θεωρείται η χρηματοδότηση, όταν για την εξασφάλιση της ενεχυριάζονται εμπορεύματα στις γενικές αποθήκες (ΠΑΕΓΑΕ) και εκδίδονται αποθετήρια και ενεχυρόγραφα ή σε ψυγεία εταιριών. Πρέπει να γίνει πραγματογνωμοσύνη για την ποιότητα των εμπ/των και την αξία τους, από ειδικό προσωπικό (γεωπόνο, χημικό) και τέλος πρέπει να ασφαίζονται.

Ενεχυρίαση χρεογράφων

Ο πιστούχος μπορεί να παραχωρήσει ως ενέχυρο φορτωτικά εξωτερικού με φορτωτικές πλοίου ή σιδηροδρόμου, μετοχές, ομολογίες, προθεσμιακών καταθέσεων κ.τ.λ. Για την κάλυψη της τράπεζας από τυχόν διεκδικήσεις του ενέχυρου από τρίτους δανειστές του πιστούχου, πρέπει η πρόσθετη σύμβαση ενεχυρίασης και εκχώρησης να έχει βέβαια χρονολογία με συμβολαιογραφική πράξη ή με κοινοποίηση με δικαστικό επιμελητή.

2. Υποθήκη

Υποθήκη είναι το εμπράγματο δικαίωμα που αποκτάται επί ξένου ακινήτου πράγματος για την εξασφάλιση απαίτησης, με την προ-

νομιακή ικανοποίηση του δικαιούχου της απαίτησης από το πράγμα.

Για την απόκτηση υποθήκης απαιτούνται:

- α) Τίτλος που δίνει δικαίωμα υποθήκης. Αυτός που παραχωρεί το δικαίωμα υποθήκης πρέπει να είναι κύριος του ακινήτου.
- β) Εγγραφή του τίτλου στο βιβλίο υποθηκών της περιφέρειας που βρίσκεται το ακίνητο.
- γ) Ύπαρξη της ασφαλιζόμενης απαίτησης. Η υποθήκη δεν μπορεί να υπάρξει αν δεν υπάρχει η ασφαλιζόμενη απαίτηση.

Εκτίμηση της αξίας των ακινήτων που υποθηκεύονται: Τα ακίνητα που υποθηκεύονται πρέπει να εκτιμούνται από ειδικούς ώστε να προσδιορίζεται η υλική και εμπορική τους αξία, η οποία πρέπει να καλύπτει το ποσό για το οποίο εγγράφεται υποθήκη, λαμβάνοντας υπ' όψη τους προνομιούχους δανειστές οι οποίοι θα ικανοποιηθούν πρώτοι σε περίπτωση πλειστηριασμού του υποθηκευμένου ακινήτου.

Διαδικασία χορήγησης ενός δανείου

Η διαδικασία που ακολουθείται προκειμένου να χορηγηθεί ένα δάνειο είναι η εξής:

α. Ο πελάτης υποβάλλει σχετική αίτηση σ' ένα από τα καταστήματα της τράπεζας, στην οποία περιέχεται η ανάγκη που πρόκειται να καλύψει το δάνειο, το ύψος, η διάρκεια και το τρόπος αποπληρωμής.

Ανάλογα με το είδος του δανείου, ο αρμόδιος λειτουργός της τράπεζας ζητά από τον πελάτη να συνυποβάλλει με την αίτηση και συμπληρωματικά στοιχεία.

Εάν πρόκειται για δάνεια για πάγια πλήρη οικονομοτεχνική μελέτη που να περιέχει:

- Ποιά είναι η επιχειρηματική μονάδα
- Ποιά η διοίκηση και οι φορείς
- Αντικείμενο απασχόλησης
- Παραγωγικές εγκαταστάσεις
- Σημερινή δραστηριότητα
- Οικονομικά στοιχεία
- Στοιχεία για τη νέα επένδυση
- Αναμενόμενα αποτελέσματα

Εάν πρόκειται για δάνειο για κεφάλαιο κίνησης.

- Σημείωμα με πληροφοριακά στοιχεία για την επιχείρηση, τους φορείς και τις παραγωγικές εγκαταστάσεις, όμως και οικονομικά στοιχεία για τα 3 τελευταία χρόνια.
- Ταμειακό πρόγραμμα που να περιλαμβάνει πρόγραμμα πωλήσεων, πρόγραμμα παραγωγής, πρόγραμμα δαπανών λειτουργίας όπως και χρηματοοικονομικό πρόγραμμα.

Αφού συγκεντρώσει όλα τα πιο πάνω στοιχεία ο προϊστάμενος του αρμόδιου τμήματος της τράπεζας, συντάσσει το σχετικό εισηγητικό με το οποίο προτείνει ή απορρίπτει τη συγκεκριμένη χρηματοδότηση. Το εισηγητικό του προϊσταμένου πηγαίνει στην επιτροπή χορηγήσεων και αποφασίζεται η χορήγηση ή μη του δανείου. Η επιτροπή αποτελείται από τον Διευθυντή του καταστήματος, τον Υποδιευθυντή και τον προϊστάμενο χορηγήσεων. Τα τελευταία χρόνια στη λήψη αποφάσεων λειτουργούν οι πιο κάτω επιτροπές:

- Επιτροπή σε επίπεδο καταστήματος
- Επιτροπή σε επίπεδο περιφεριακής διεύθυνσης
- Επιτροπή σε επίπεδο κεντρικών διευθύνσεων και Διοίκησης

Αυτό γίνεται στις μεγάλες εμπορικές τράπεζες, στις μικρές όμως εξακολουθούν να λειτουργούν με εισήγηση από το κατάστημα και λήψη απόφασης.

Έσοδα της Τράπεζας από χορηγήσεις

Κύριο έσοδο των τραπεζών από τις χορηγήσεις είναι οι τόκοι και οι προμήθειες.

Τόκος είναι η ποσότητα χρημάτων που καταβάλλεται στο δανειστή σαν αμοιβή για την παραχώρηση της χρήσης κεφαλαίου, δηλαδή το τίμημα της χρησιμοποίησης ξένου κεφαλαίου. Οι τόκοι διακρίνονται σε νόμιμους που προβλέπονται από διατάξεις νόμων, σε συμβατικούς που προβλέπονται από συμβάσεις και σε υπερημερείας που λογίζονται στις ληξιπρόθεσμες οφειλές.

Προμήθεια είναι η αμοιβή της τράπεζας για την παροχή στους πελάτες της των οργανωμένων υπηρεσιών της.

Τα επιτόκια και οι προμήθειες καθορίζονται με αποφάσεις των Ν.Α. αυτό σημαίνει ότι δεν επιτρέπεται η υπέρβαση των ανώτατων

ορίων που ορίζεται από τις Ν.Α. ενώ δεν απαγορεύεται η συμφωνία χαμηλότερων ποσοτήτων. Υπολογίζονται ανά τρίμηνο η εξάμηνο ανάλογα με τη μορφή της χορηγήσεως.

Λογιστική παρακολούθηση των χορηγήσεων

Κάθε δάνειο ή πίστωση που χορηγεί η τράπεζα στους πελάτες της παρακολουθείται με δευτεροβάθμιο λογαριασμό του δανειοδοτούμενου πιστούχου της τράπεζας που εντάσσεται στον κατάλληλο πρωτοβάθμιο λογαριασμό. Ο τίτλος του πρωτοβάθμιου λογαριασμού απεικονίζει συνήθως το είδος των εξασφαλίσεων που έλαβε η τράπεζα, προκειμένου να προβεί στην χορήγηση, επίσης, συναντώνται και πρωτοβάθμιοι λογαριασμοί που απεικονίζουν τον κλάδο δραστηριότητας στον οποίο ανήκει ο χρηματοδοτούμενος πελάτης.

Το κύκλωμα των λογιστικών εγγραφών παρακολούθησης των χορηγήσεων έχει ως εξής:

Ο λογαριασμός της χορήγησης χρεώνεται με το ποσό της χορήγησης με πίστωση του ταμείου. Η αντίθετη εγγραφή γίνεται κατά την εξόφληση του δανείου (τμηματικά ή εφ' άπαξ). Ο λογαριασμός της χορήγησης χρεώνεται επίσης με τους τόκους και προμήθειες και τον ανάλογο Ε.Φ.Τ.Ε. με πίστωση του αποτελεσματικού λογαριασμού "τόκοι πιστωτικοί" - προμήθειες, για το ποσό των τόκων καθώς και του λογαριασμού Ισολογισμού "Ελληνικό δημόσιο" για το ποσό του Ε.Φ.Τ.Ε. Κατά την εξόφληση των τόκων και του Ε.Φ.Τ.Ε. πιστώνεται ο λογαριασμός της χορήγησης με χρέωση του ταμείου.

Η τοκοφόρος ημερομηνία (valeur) μετράει από την ημέρα της χορήγησης, έως και την ημέρα της εξόφλησης.

Παράδειγμα

Η τράπεζα Α χορήγησε δάνειο αξίας 1.000.000 στον βιοτέχνη Α στις 15/3. Οι όροι του δανείου είναι οι εξής:
Η εξόφληση θα γίνει σε 5 διμηνιαίες δόσεις
Οι τόκοι λογίζονται και εξοφλούνται ανά τρίμηνο
Επιτόκιο 20%

Οι λογιστικές εγγραφές θα είναι οι εξής:

_____ 15/3 _____

Βιοτεχνικές χορηγήσεις 1.000.000

(Α)

Ταμείο 1.000.000

Χορήγηση δανείου valeur 15/3

_____ 15/5 _____

Ταμείο 200.000

Βιοτεχνικές χορηγήσεις 200.000

(Α)

καταβολή α' δόσης

_____ 15/6 _____

Βιοτεχνικές χορηγήσεις 51.365

(Α)

Τόκοι πιστωτικοί 47.561

Ε.Φ.Τ.Ε. 3.804

Τόκοι α' τριμήνου

_____ 15/6 _____

Ταμείο 51.365

Βιοτεχνικές χορηγήσεις 51.365

(Α)

Καταβολή τόκων α' τριμήνου

_____ 15/7 _____

Ταμείο 200.000

Βιοτεχνικές χορηγήσεις 200.000

(Α)

καταβολή β' δόσης

_____ 15/9 _____

Βιοτεχνικές χορηγήσεις 36.215

(Α)

Τόκοι πιστωτικοί 33.523

Ε.Φ.Τ.Ε. 2.682

Τόκοι β' τριμήνου

_____ 15/9 _____

Ταμείο 236.215

Βιοτεχνικές χορηγήσεις 236.215

(Α)

καταβολή γ' δόσης και τόκων β' τριμήνου

_____ 15/11 _____

Ταμείο 200.000

Βιοτεχνικές χορηγήσεις 200.000

(Α)

καταβολή δ' δόσης

_____ 15/12 _____

Βιοτεχνικές χορηγήσεις 17.989

(Α)

Τόκοι πιστωτικοί 16.657

Ε.Φ.Τ.Ε. 1.332

τόκοι γ' τριμήνου

_____ 15/12 _____

Ταμείο 17.989

Βιοτεχνικές χορηγήσεις 17.989

(A)

καταβολή τόκων γ' τριμήνου

_____ 15/1 _____

Βιοτεχνικές χορηγήσεις 3.668

(A)

Τόκοι πιστωτικοί 3.397

Ε.Φ.Τ.Ε. 271

Λογισμός τόκων

_____ 15/1 _____

Ταμείο 203.668

Βιοτεχνικές χορηγήσεις 203.668

(A)

καταβολή ε' δόσης και τόκων

Ημερ. εγγρ.	Λιτιολογία	Ημέρες	Καταβολές	Τόκοι	Κεφάλαιο		Υπόλοιπο
					Χρέωση	Πίστωση	
15/3	Χορήγηση τόκοι 15.3-15.5 Ε.Φ.Τ.Ε.	62		33.972 2.717	1.000.000		1.000.000
15/5	Καταβολή 15/5 α' δόση τόκοι 15.5-15.6 Ε.Φ.Τ.Ε.	31	200.000	13.589 1.087		200.000	800.000
15/6	τόκοι 15.3-15.6 Ε.Φ.Τ.Ε.			47.561 3.804			851.365
15/6	Καταβολή τόκων & ΕΦΤΕ τόκοι 15.6-15.7 Ε.Φ.Τ.Ε.	30	51.365	13.150 1.052		51.365	800.000
15/7	Καταβολή 15/7 β' δόση τόκοι 15.7-15.9 Ε.Φ.Τ.Ε.	62	200.000	20.383 1.630		200.000	600.000
15/9	Καταβολή τόκων & ΕΦΤΕ και γ' δόσης τόκοι 15.9-15.11 Ε.Φ.Τ.Ε.	61	236.215	33.533 2.682		236.215	636.215
15/11	Καταβολή 6' δόσης τόκοι 15.11-15.12 Ε.Φ.Τ.Ε.	30	200.000	3.287 262		200.000	200.000
15/12	Καταβολή τόκων & ΕΦΤΕ τόκοι 15.12-15.1 Ε.Φ.Τ.Ε.	31	17.989	3.397 271	16.657 1.332	17.989	217.989
15/1	Καταβολή ε' δόσης και υπόλοιπο τόκων & ΕΦΤΕ		203.668		3.668	203.668	203.668

Συνολική τραπεζική χρηματοδότηση κατά φορέα

Total bank credit by credit institution

Υπόλοιπα στο τέλος της περιόδου - Outstanding balance at the end of period

Εκατομμύρια δραχμές

Million drachmas

Τέλος έτους ή μήνα End of year or month	Σύνολο Total	Τράπεζα της Ελλάδος (α) Bank of Greece	Εμπορικές τράπεζες Commercial banks	Αγροτική Τράπεζα Agricultural Bank	Κτηματικές τράπεζες (β) Mortgage banks	Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Αναπτύξεως Hellenic Industrial Development Bank	Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο Postal Saving Bank	Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων Deposits and Loans fund	Τράπεζες επενδύσεων (γ) Investment banks
1979	796.631(δ)	14.781(δ)	400.845	171.413(δ)	70.180	33.460	68.848	18.606	18.498
1980	982.223(δ)	21.267(δ)	492.943	198.796(δ)	84.750	44.444	96.917	20.569	22.537
1981	1.277.873(δ)	26.486(δ)	634.279	270.505(δ)	106.400	55.594	126.966	30.720	26.923
1982(ε)	1.625.545(δ)	16.954(δ)	776.784	354.719(δ)	142.991	65.700	203.398	33.088	32.011
1983(ε)	1.921.981	11.767	877.018	449.729	172.218	80.574	255.032	38.257	37.386
1984(ε)	2.357.925(δ)	11.447	1.076.086	518.507(δ)	206.931	101.511	348.306	49.312	45.725
1985(ε)	2.852.419	13.416	1.284.859	610.576	237.497	121.182	459.645	74.788	60.456
1986(ε)	3.403.638	13.721	1.543.831	733.523	268.979	142.096	557.453	89.445	54.590
1987(ε)	3.862.720	6.832	1.706.004	854.328	301.753	183.101	653.434	99.120	58.148
1988	4.556.791	7.189	2.008.078	1.000.726	355.319	237.334	775.369	107.878	66.898
1987(ε) Ιουλ. - July	3.503.248	9.924	1.552.035	750.732	286.134	164.960	584.079	97.436	57.948
Αύγ. - Aug.	3.541.545	9.138	1.531.806	793.270	289.143	170.096	592.433	97.383	58.276
Σεπτ. - Sept.	3.551.247	9.013	1.547.759	782.415	291.875	171.562	593.676	97.477	57.470
Οκτ. - Oct.	3.580.665	9.152	1.552.501	796.925	295.250	167.905	603.127	98.613	57.192
Νοέμ. - Nov.	3.591.749	8.847	1.560.008	795.719	298.168	168.017	603.565	99.710	57.715
Δεκ. - Dec.	3.862.720	6.832	1.706.004	854.328	301.753	183.101	653.434	99.120	58.148
1988 Ιαν. - Jan.	3.851.776	6.595	1.693.124	850.254	302.929	184.507	659.467	96.451	58.449
Φεβρ. - Feb.	3.884.547	6.350	1.684.413	883.270	306.095	186.034	663.120	96.581	58.684
Μάρτ. - Mar.	3.953.272	6.788	1.737.391	886.207	309.578	186.644	671.645	95.987	59.032
Απρ. - Apr.	3.964.083	8.546	1.745.801	877.134	314.145	189.034	671.627	98.644	59.152
Μάιος - May	3.979.741	8.393	1.740.498	883.783	318.985	193.718	674.667	98.683	61.014
Ιούν. - June	4.093.268	8.047	1.812.483	906.509	324.691	211.185	667.699	99.650	63.004
Ιουλ. - July	4.149.244	7.894	1.809.927	908.625	327.308	210.599	718.050	103.443	63.398
Αύγ. - Aug.	4.163.842	7.834	1.799.577	926.390	331.192	211.804	719.927	103.724	63.394
Σεπτ. - Sept.	4.230.402	7.980	1.865.798	907.322	335.042	217.743	727.898	104.419	64.200
Οκτ. - Oct.	4.271.049	8.053	1.874.121	931.693	338.757	217.356	731.603	105.128	64.338
Νοέμ. - Nov.	4.312.906	7.434	1.874.949	963.802	345.418	217.782	732.151	106.094	65.276
Δεκ. - Dec.	4.556.791	7.189	2.008.078	1.000.726	355.319	237.334	775.369	107.878	66.898
1989 Ιαν. - Jan.	4.549.509	6.335	2.002.747	990.733	363.475	236.726	777.546	104.976	66.971
Φεβρ. - Feb.	4.595.906	6.036	2.004.831	1.019.770	374.896	237.673	779.746	105.497	67.457
Μάρτ. - Mar.	4.687.940	6.323	2.089.843	1.008.225	386.162	241.128	783.110	105.307	67.842
Απρ. - Apr.	4.731.778	6.180	2.112.658	1.004.234	397.122	244.002	792.602	105.817	69.163
Μάιος - May	4.751.655	6.546	2.121.278	988.969	410.487	252.384	793.140	109.549	69.302
Ιούν. - June	4.939.459	7.564	2.210.520	1.041.732	427.810	274.306	792.946	114.000	70.581
Ιουλ. - July	5.010.406	8.312	2.216.129	1.032.086	435.986	274.539	857.884	114.832	70.638
Αύγ. - Aug.	5.019.036	8.193	2.201.608	1.025.601	444.713	290.480	862.057	115.641	70.743
Σεπτ. - Sept.*	5.170.316	8.446	2.284.795	1.079.631	453.689	291.277	869.002	112.601	70.875

(α) Πρώτες απευθείας προς την οικονομία.

(β) Εθνική Κτηματική Τράπεζα της Ελλάδος και Εθνική Στεγαστική Τράπεζα.

(γ) Εθνική Τράπεζα Επενδύσεων Βιομηχανικής Αναπτύξεως και Τράπεζα Επενδύσεων.

(δ) Βλέπε υποσημείωση (β) στον πίνακα 18, σελ. 36.

(ε) Αναθεωρηθέντα στοιχεία.

(στ) Από το Νοέμβριο 1986 τα υπόλοιπα είναι μειωμένα κατά το ποσό των δανείων που μετοχοποιήθηκαν.

* Προσωρινά στοιχεία.

(α) Credit directly to the economy.

(β) National Mortgage Bank of Greece and National Housing Bank.

(γ) National Investment Bank for Industrial Development and Investment Bank.

(δ) See footnote (a) table 18, p. 36.

(ε) Revised data.

(στ) As from November 1986 the outstanding balances of bank credit to private sector are reduced by these amounts of credit that are converted to equity.

* Provisional data.

ΝΟΜΙΣΜΑ, ΠΙΣΤΗ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Συνολική τραπεζική χρηματοδότηση κατά τομέα και κλάδο δραστηριότητας (α)

Total bank credit by sector of economic activity (a)

Υπόλοιπα στο τέλος της περιόδου - Outstanding balance at the end of period

Εκατομμύρια δραχμές

Million drachmas

Τέλος έτους ή μήνα End of year or month	Γενικό Σύνολο Grand Total	Ιδιωτικός τομέας Private sector						Δημόσιες επιχειρή- σεις Public enterprises	Δημόσιοι οργανισμοί Public entities	Λογάρισμοι εξωτερικών δραστηριοτήτων Δημοσίου
		Σύνολο Total	Γεωργία Agricul- ture	Μετα- ποίηση Manufac- turing	Εμπόριο Trade	Οικισμός Housing	Διάφορα Other			
1979(γ)	796.631(β)	697.440(β)	131.462(β)	325.912	72.484	84.224	83.358	66.763	19.473	10.955
1980(γ)	982.223(β)	837.782(β)	148.006(β)	410.260	78.973	101.201	99.342	107.206	19.627	17.608
1981(γ)	1.277.873(β)	1.084.069(β)	199.806(β)	541.391	95.426	126.758	120.888	136.070	29.908	27.826
1982(γ)	1.625.645(β)	1.352.907(β)	256.975(β)	667.937	114.952	174.660	138.283	175.535	67.940	29.363
1983(γ)	1.921.981	1.591.302	325.732	774.667	122.215	213.493	155.195	205.226	95.567	29.886
1984(γ)	2.357.825(β)	1.914.644(β)	412.712(β)	927.030	143.944	258.707	172.251	294.173	143.089	5.919
1985(γ)	2.852.419	2.274.499	495.577	1.108.545	170.080	306.757	193.540	363.940	214.843	(883)
1986(γ)	3.403.638	2.580.151	587.104	1.227.447	192.263	352.582	220.755	464.088	353.612	5.787
1987(γ)	3.862.720	2.749.657	682.057	1.232.535	194.973	393.687	246.405	586.621	492.067	34.375
1988	4.556.791	3.176.313	782.788	1.378.885	232.490	462.185	319.965	666.090	644.618	71.770
1987 (γ) Ιουλ.	3.503.248	2.602.165	610.090	1.198.408	185.625	373.686	234.356	488.435	406.091	6.557
Αύγ.	3.541.545	2.629.357	656.011	1.183.856	179.535	376.126	233.829	494.780	412.205	5.203
Σεπτ.	3.551.247	2.632.527	645.631	1.186.999	186.551	379.144	234.202	496.398	417.267	5.055
Οκτ.	3.580.665	2.645.466	656.415	1.183.176	187.585	384.094	234.196	502.621	425.980	6.596
Νοέμ.	3.591.749	2.645.124	654.246	1.180.337	187.927	387.020	235.594	508.260	430.129	8.236
Δεκ.	3.862.720	2.749.657	682.057	1.232.535	194.973	393.687	246.405	586.621	492.067	34.375
1988 Ιαν.	3.851.776	2.726.604	686.580	1.197.854	189.895	400.315	251.960	593.878	497.202	34.092
Φεβρ.	3.884.547	2.742.101	707.634	1.187.699	190.763	403.105	252.900	595.840	501.118	45.488
Μάρτ.	3.953.272	2.795.262	709.406	1.215.910	206.028	406.452	257.466	594.868	515.160	47.982
Απρ.	3.964.083	2.803.846	699.706	1.218.224	208.942	411.007	265.967	596.373	520.241	43.623
Μάιος	3.979.741	2.815.719	707.451	1.211.397	208.952	416.038	271.881	598.427	525.236	40.369
Ιούν.	4.093.268	2.910.259	728.372	1.260.989	215.725	422.664	282.509	602.902	538.108	41.999
Ιουλ.	4.149.244	2.901.152	715.929	1.263.100	212.405	427.328	282.390	631.708	563.738	52.646
Αύγ.	4.163.842	2.918.221	739.996	1.252.292	205.400	431.756	288.777	630.206	567.345	48.070
Σεπτ.	4.230.402	2.973.241	732.074	1.296.894	216.997	437.100	291.176	633.357	586.390	37.414
Οκτ.	4.271.049	2.989.916	734.828	1.302.743	217.847	441.502	292.996	632.763	593.432	64.938
Νοέμ.	4.312.906	3.019.981	757.485	1.299.749	215.979	448.960	297.808	632.052	599.323	61.550
Δεκ.	4.558.791	3.176.313	782.788	1.378.885	232.490	462.185	319.965	666.090	644.618	71.770
1989 Ιαν.	4.549.509	3.178.716	780.753	1.368.312	225.419	476.175	328.057	668.287	643.106	59.400
Φεβρ.	4.595.906	3.199.734	793.272	1.358.564	227.663	488.005	332.230	671.709	647.450	77.013
Μάρτ.	4.687.940	3.286.070	797.262	1.394.724	250.981	500.200	342.903	680.096	658.061	63.711
Απρ.	4.731.778	3.333.746	804.647	1.402.338	268.682	513.186	344.893	682.592	667.042	48.398
Μάιος	4.751.655	3.361.524	807.332	1.392.698	279.016	527.717	354.761	683.461	674.180	32.490
Ιούν.	4.939.459	3.484.804	819.204	1.445.051	303.719	547.504	369.326	684.738	695.936	73.931
Ιουλ.	5.010.406	3.504.194	813.939	1.447.425	313.195	557.587	372.048	711.271	727.986	66.955
Αύγ.	5.019.036	3.507.093	817.327	1.441.704	308.489	567.853	371.720	711.345	746.731	53.867
Σεπτ.	5.170.316	3.626.550	849.837	1.497.025	326.854	577.879	374.955	720.761	760.038	62.967

(α) Πιστώσεις Τράπεζας της Ελλάδος, εμπορικών τραπεζών, Αγροτικής Τράπεζας, ΕΤΒΑ, Τομείς Παρακαταθήκων και Δανείων, Κτηματικής Τράπεζας, Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου, ιδιωτικών τραπεζών επενδύσεων και Εθνικής Στρατηγικής Τράπεζας. Δεν περιλαμβάνονται οι πιστώσεις προς το Δημόσιο (Κεντρική Διοίκηση).

(β) Το υπόλοιπο της χρηματοδότησης μειώθηκε κατά 11.132 εκατ. δραχ. τον Αυγούστο του 1978, κατά 2.583 εκατ. δραχ. το Σεπτέμβριο του 1978, κατά 4.500 εκατ. δραχ. το Δεκέμβριο του 1979, κατά 4.895 εκατ. δραχ. τον Ιούλιο του 1980, κατά 11.733 εκατ. δραχ. το Φεβρουάριο του 1982, κατά 12.645 εκατ. δραχ. το Μάρτιο του 1982, 5.000 εκατ. δραχ. τον Ιούλιο του 1984 και 19.365 εκατ. δραχ. τον Σεπτέμβριο του 1984, λόγω τακτοποίησης των ελλειμμάτων στους λογαριασμούς των γεωργικών εφοδίων και των οργανισμών συσσώρευσης αγροτικών προϊόντων. Τον Απρίλιο του 1981 επίσης μειώθηκαν κατά 5.000 εκατ. δραχ. το Νοέμβριο του 1981 κατά 7.000 εκατ. δραχ. και τον Φεβρουάριο του 1984 κατά 16.518 εκατ. δραχ. λόγω μεταφοράς απαιτήσεων της ΑΤΕ στις τον ιδιωτικό στο δημόσιο τομέα.

(γ) Αναθεωρημένο στοιχεία.

(δ) Από το Νοέμβριο 1986 το υπόλοιπο είναι μειωμένο κατά το ποσό των δανείων που μετασχηματίστηκαν.

* Προσωρινά στοιχεία

(α) Credit by the Bank of Greece, the commercial banks, the Agricultural Bank, the Hellenic Industrial Development Bank, the Deposits and Loans Fund, the National Mortgage Bank, the Postal Savings Bank, the investment banks and the National Housing Bank. Credit to the Central Government is not included.

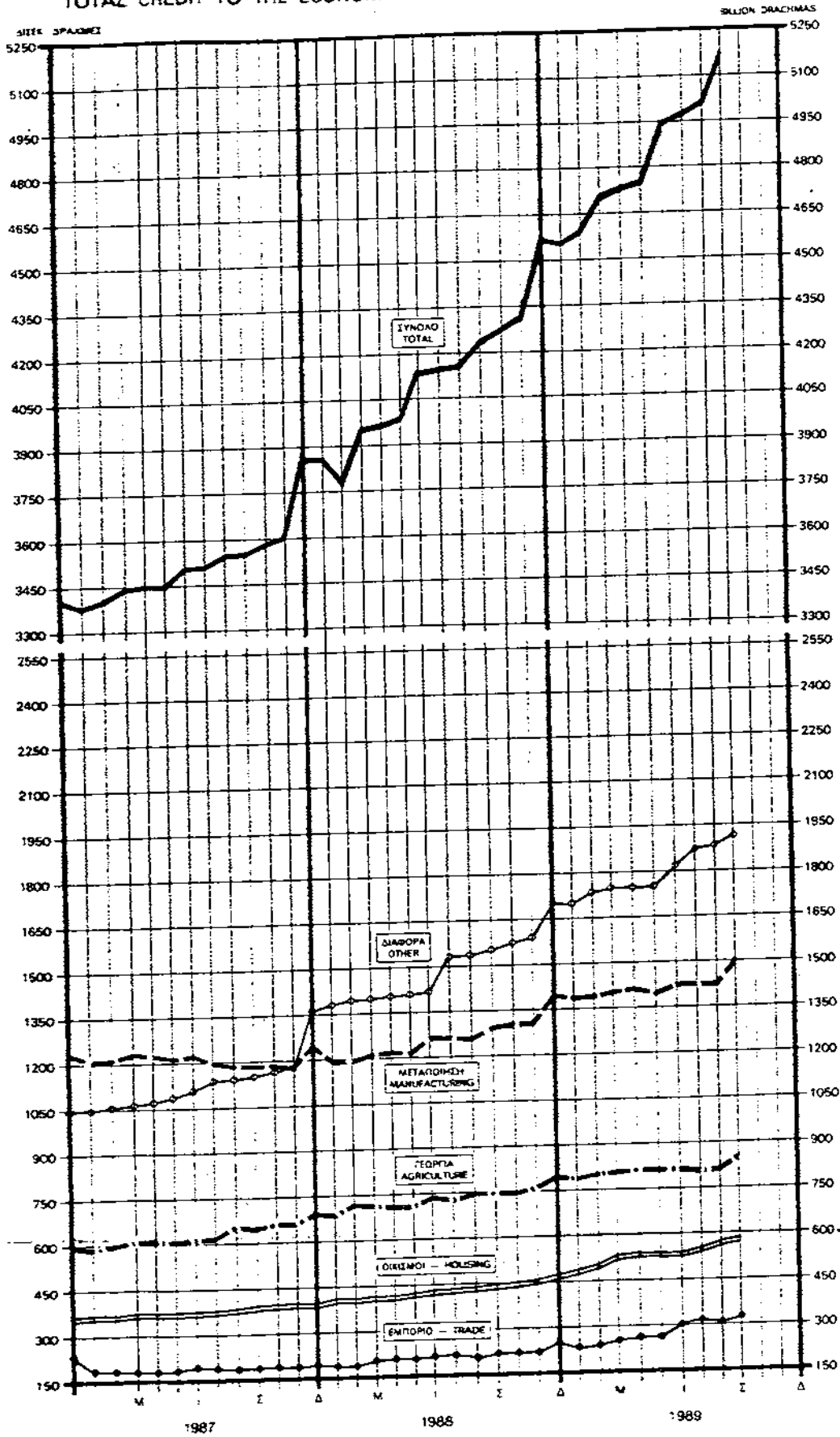
(β) The outstanding balance of credit decreased by Dr. 11.132 million in August 1978, by Dr. 2.583 million in September 1978, by Dr. 4.500 million in December 1979, by Dr. 4.895 million in June 1980, by Dr. 11.733 million in February 1982, by Dr. 12.645 million in March 1982, by Dr. 5.000 million in July 1984 and by Dr. 19.365 million in September 1984, as a result of the settlement of deficits in the accounts for the purchase of agricultural products. Also, in April 1981 the above balance decreased by Dr. 5.000 million, in November 1981 by Dr. 7.000 million and in February 1984 by Dr. 16.518 million owing to the transfer of Agricultural Bank claims from the private to the public sector.

(γ) Revised data.

(δ) As from November 1986 the outstanding balances of bank credit to private sector are reduced by these amounts of credit that are converted to equity.

* Provisional data

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΤΑ ΚΛΑΔΟΥΣ
 TOTAL CREDIT TO THE ECONOMY BY SECTOR OF ECONOMIC ACTIVITY

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ι V

Μεσολαβητικές εργασίες των τραπεζών

Έννοια

Οι τράπεζες πέρα από τις χορηγήσεις και τις καταθέσεις εκτελούν μερικές εργασίες, καλούμενες μεσολαβητικές ή βοηθητικές. Αντάλλαγμα αυτών των εργασιών είναι η προμήθεια. Εκτός από την προμήθεια η τράπεζα εισπράττει από τον πελάτη τα έξοδα, που πραγματοποιεί για την διεκπεραίωση της εργασίας (ταχυδρομικά, τηλεφωνικά κ.τ.λ.) καθώς και Φ.Π.Α. ή Ε.Φ.Τ.Ε. Πέρα από την προμήθεια το όφελος της τράπεζας είναι έμμεσο (μεταβατικό κεφάλαιο).

Τα χρηματικά ποσά για τα οποία μεσολαβεί, μέχρι να δοθούν στο δικαιούχο, αποτελούν το μεταβατικό κεφάλαιο το οποίο είναι άτοκο και το χρησιμοποιεί για βραχυπρόθεσμες χορηγήσεις.

Οι μεσολαβητικές εργασίες είναι οι εργασίες κίνησης κεφαλαίων, εισαγωγές - εξαγωγές και πράξεις επί συναλλάγματος. Πιο κάτω αναφερόμαστε αναλυτικά σε κάθε κατηγορία.

A. Εργασίες κίνησης κεφαλαίων

Αντικείμενο αυτών των εργασιών είναι η μεταφορά χρημάτων. Τα ποσά καταβάλλονται στην τράπεζα από τους πελάτες, είτε μετρητοίς, είτε αναλαμβάνονται ύστερα από εντολή τους από τις καταθέσεις τους που βρίσκονται στην τράπεζα. Τα μέσα με τα οποία γίνεται η μεταφορά χρημάτων είναι: η τραπεζική επιταγή, η εντολή πληρωμής και η πιστωτική επιστολή.

α) Τραπεζική επιταγή

Η τραπεζική επιταγή είναι ένα έγγραφο που συντάσσεται σύμφωνα με τον τύπο που καθορίζεται από το νόμο και με το οποίο, ένα πρόσωπο, ο εκδότης, διατάσσει κάποιον τραπεζίτη (πληρωτή) να καταβάλλει έ-

να ορισμένο χρηματικό ποσό (συνήθως από το λογαριασμό που έχει σ' αυτόν, στο πρόσωπο που νομιμοποιείται για την είσπραξη (κομιστή) μόλις το εμφανίσει για πληρωμή.

Η τραπεζική επιταγή είναι δημιούργημα του αιώνα μας και είναι αποτέλεσμα κυρίως της ανάγκης για την ασφάλεια που προσφέρει η τράπεζα για τα χρήματα που έχουν κατατεθεί σ' αυτήν. Πληρωτής δηλαδή μπορεί να είναι μόνο η τράπεζα στην οποία έχει καταθέσει χρήματα ο εκδότης. Από τα χρήματα αυτά η τράπεζα πληρώνει το ποσό που καθορίζεται στην επιταγή προς τον κομιστή της.

Για να εκδόσει ένα πρόσωπο τραπεζική επιταγή πρέπει να έχει δικαιοπρακτική ικανότητα. Όσον αφορά τις λειτουργίες της αποτελεί απλά μέσο πληρωμής, αντικαθιστά δηλαδή το χρήμα και εκεί περιορίζεται η οικονομική της αποστολή.

Τα τυπικά στοιχεία της επιταγής: Τα στοιχεία που απαιτούνται υποχρεωτικά από το νόμο είναι:

1. Η ονομασία "επιταγή" μέσα στο κείμενο του τίτλου.
2. Απλή και καθαρή εντολή για πληρωμή ορισμένου χρηματικού ποσού.
3. Το όνομα του πληρωτή. Αν η επιταγή εκδόθηκε στην Ελλάδα πληρωτής μπορεί να είναι μόνο τράπεζα και ελληνικό νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου που ασκεί τραπεζικές εργασίες.
4. Σημείωση του τόπου πληρωμής. Στην περίπτωση που δεν σημειώνεται τόπος πληρωμής αυτός θεωρείται ότι είναι σημειωμένος δίπλα στο όνομα του πληρωτή. Αν και εκεί δεν υπάρχει ο τόπος πληρωμής θεωρείται ο τόπος έκδοσης.

5. Σημείωση του τόπου και της χρονολογίας έκδοσης.
6. Υπογραφή του εκδότη
7. Το όνομα του κομιστή.

Εάν λείπει κάποιο από τα στοιχεία αυτά, τότε ο τίτλος δεν

ισχύει ως τραπεζική επιταγή. Υπάρχει η κοινή συνηθισμένη επιταγή και η δίγραμμη. Η δίγραμμη διαφέρει από την κοινή εξωτερικά ως προς το ότι στο μπροστινό της μέρος έχει δύο παράλληλες γραμμές, που σημαίνει ότι η επιταγή είναι πληρωτέα μόνο σε τραπεζίτη ή πελάτη του. Υπάρχει επίσης και η ταξιδιωτική επιταγή. Σκοπός της είναι η ασφαλής μεταφορά χρημάτων από τόπο σε τόπο. Το ποσό είναι καθορισμένο από πριν και τυπωμένο από την εκδότρια τράπεζα. Δεν αναφέρεται ούτε τόπος πληρωμής ούτε χρονολογία και τόπος έκδοσης. Είναι πληρωτέα σε οποιοδήποτε κατάσταση ή πρακτορείο της τράπεζας αυτής.

Για να πληρωθεί η επιταγή θα πρέπει να εμφανιστεί. Εμφανίζεται από το νόμιμο κομιστή της. Αυτός είναι: στην απλή επιταγή κάθε κάτοχός της εξ οπισθογραφίσεως, στην επιταγή εις διαταγήν ο δικαιούχος της που νομιμοποιείται με αδιάκοπη σειρά οπισθογραφίσεων. Στην ονομαστική τέλος επιταγή ο κάτοχός της που ονομάζεται σ' αυτήν ως δικαιούχος ή στον οποίο εκχωρήθηκε σύμφωνα με το νόμο.

Σε περίπτωση που ο δικαιούχος του λογαριασμού εκδόσει επιταγή χωρίς να υπάρχει η αντίστοιχη κάλυψη του ποσού της επιταγής τότε ο κομιστής μπορεί να ζητήσει από την τράπεζα να βεβαιώσει την ανυπαρξία του αντίστοιχου υπολοίπου, πάνω στην επιταγή και να στραφεί κατά τον εκδότη και των οπισθογράφων. Παράλληλα η ένωση ελληνικών τραπεζών η οποία εκδίδει περιοδικές καταστάσεις με τους εκδότες ακάλυπτων επιταγών (πάνω από δύο επιταγές) οι οποίοι δεν δικαιούνται να είναι δικαιούχοι λογαριασμών όψεως για χρονικό διάστημα ένα ή δύο έτη από όλες τις τράπεζες της Ελλάδος.

Γραφείο Συμψηφισμού

Τα γραφεία συμψηφισμού είναι όργανα διακανονισμού των πληρωμών (οφειλών και απαιτήσεων) από επιταγές ανάμεσα στις τράπεζες. Οι εργασίες τους περιορίζονται στην αποδοχή των επιταγών όλων των τραπεζών που συμμετέχουν στο γραφείο συμψηφισμού. Αυθημερόν γίνεται συμψηφισμός και οι αντίστοιχες χρεωπιστώσεις στους λογαριασμούς των τραπεζών που τηρούνται στην τράπεζα της Ελλάδος. Η επιταγή θεωρείται εξοφλημένη εάν δεν επιστραφεί την επόμενη μέρα από την παραλαβή της από το γραφείο συμψηφισμού.

β) Εντολή πληρωμής

Η εντολή πληρωμής είναι μέσο μεταφοράς χρημάτων από τόπο σε τόπο μέσα στη χώρα ή στο εξωτερικό και μπορεί να είναι πληρωτέα στον ίδιο τον εντολέα σε άλλο τόπο απ' εκείνο που δόθηκε η εντολή ή σε τρίτο πρόσωπο που διαμένει στον ίδιο και συνήθως σε άλλο τόπο απ' εκείνο που δόθηκε η εντολή. Οι εντολές πληρωμής προτιμούνται από τις επιταγές διότι: 1) υπάρχει ταχύτερη εξυπηρέτηση, 2) αποφεύγεται ο κίνδυνος απώλειας κατά την αποστολή των χρημάτων. ανάλογα με το μέσο που διαβιβάζονται οι εντολές διακρίνονται σε 1) ταχυδρομικές, 2) τηλεγραφικές, 3) τηλεφωνικές.

Οι τράπεζες εισπράτουν από τους πελάτες τους προμήθεια για την έκδοση εντολών πληρωμής η οποία ποικίλει ανάλογα με το ποσό της εντολής και τον τρόπο αποστολής.

Διαδικασία έκδοσης εντολής

Ο εντολέας υποβάλει αίτηση στην οποία αναγράφει τα απαραίτητα στοιχεία (ονοματεπώνυμο δικαιούχου, τρόπο πληρωμής, ποσό κ.λ.π.). Ο υπάλληλος της τράπεζας υπολογίζει και αναγράφει τα ποσά που κρατούνται από τον πελάτη για έξοδα. Για ασφάλεια της τράπεζας κατά τη μετάδοση τηλεφωνικών ή τηλεγραφικών εντολών χρη-

σιμοποιείται ένας κωδικός αριθμός καλούμενος κλειδάριθμος που βγαίνει από συνδυασμό ορισμένων στοιχείων της εντολής.

γ) Πιστωτική επιστολή

Πιστωτική επιστολή είναι μια επιστολή που εκδίδεται από την τράπεζα και απευθύνεται στα καταστήματά της, με την οποία τους δίνει την εντολή να καταβάλλουν στο πρόσωπο που αναγράφεται σ' αυτήν ένα ορισμένο χρηματικό ποσό, το οποίο αναγράφεται σ' αυτήν.

Έκδοση πιστωτικής επιστολής

Ο πελάτης υποβάλλει αίτηση σε ειδικό έντυπο που επέχει θέση σύμβασης. Το κατάστημα εισπράτει ως κάλυμα το ποσό της πιστωτικής επιστολής. Αν αυτός που ζητά την έκδοση της πιστωτικής επιστολής είναι πιστούχος της τράπεζας μπορεί να του χορηγηθεί η επιστολή χωρίς να καταβάλει κάλυμμα. Σ' αυτήν την περίπτωση η τράπεζα λογίζει τόκο χρηματοδότησης σε βάρος του δικαιούχου της επιστολής.

Πληρωμή πιστωτικής επιστολής.

Η πληρωμή του ποσού της πιστωτικής επιστολής μπορεί να γίνει εφ' άπαξ ή τμηματικά. Τα ποσά που καταβάλλονται τμηματικά αναγράφονται στο πίσω μέρος της πιστωτικής επιστολής. Αν η καταβολή γίνει εφ' άπαξ, η επιστολή παραδίνεται στο κατάστημα που την πλήρωσε, ενώ αν η καταβολή γίνει τμηματικά, ο τίτλος παραδίνεται στο κατάστημα που ενέργησε την τελευταία καταβολή. Ο εξοφλημένος τίτλος αποστέλλεται στο κατάστημα που εξέδωσε την πιστωτική επιστολή.

Β. Αξίες προς είσπραξη

Οι εργασίες είσπραξης αξιών και γενικά απαιτήσεων συνίστανται στην αναθεση από τον δικαιούχο και στην αποδοχή από μέ-

ρους της τράπεζας της φροντίδας για την είσπραξη των απαιτήσεων αυτών.

Η αμοιβή της τράπεζας για τις υπηρεσίες που προσφέρει είναι προμήθειες και έξοδα στα οποία θα υποβληθεί για την είσπραξη των αξιών.

Οι βασικές κατηγορίες αξιών προς είσπραξη είναι οι συναλλαγματικές και τα φορτωτικά έγγραφα.

α) Συναλλαγματική

Η συναλλαγματική είναι μια γραπτή εντολή που συντάσσεται με ορισμένο τύπο καθορισμένο από το νόμο και με την οποία συγκεκριμένο πρόσωπο (εκδότης), διατάσσει κάποιο άλλο πρόσωπο (αποδέκτη) να πληρώσει σε κάποιο τρίτο πρόσωπο (τον κομιστή) ένα συγκεκριμένο ποσό σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο. Η συναλλαγματική αποτελεί μέσο μελλοντικών πληρωμών. Η συναλλαγματική λειτουργεί ως όργανο πίστωσης και ως όργανο πληρωμής. Συγκεκριμένα κάποιο πρόσωπο που δεν μπορεί να εξοφλήσει αμέσως μια οφειλή μπορεί υπογράφοντας συναλλαγματικές να καταβάλει την οφειλή του σε μελλοντικό χρόνο.

Ο κομιστής συναλλαγματικών σε περίπτωση που έχει ανάγκη μετρητών μπορεί να προεξοφλήσει τις συναλλαγματικές σε τράπεζα με τις παρακάτω προϋποθέσεις:

1) Οι κομιστές των συναλλαγματικών να είναι επιτηθευματίες σύμφωνα με τον Κ.Φ.Σ.

2) Ο κομιστής των συν/κών να είναι πιστούχος της τράπεζας.

3) Οι συν/κές να είναι έγκυρες και οι λήξεις τους να είναι μέσα στα χρονικά περιθώρια που ορίζουν οι νομισματικές αρχές.

Κατά την προεξόφληση συντάσσεται σχετικό πινάκιο στο οποίο

αναγράφονται οι συν/κές κατά αύξοντα αριθμό, συμπληρώνεται με το ποσό κάθε συν/κής, το όνομα του αποδέκτη, η ημερομηνία έκδοσης και ο τόπος πληρωμής της συν/κής. Στη συνέχεια υπολογίζεται ο τόκος, οι προμήθειες της τράπεζας, έξοδα και αφού αφαιρεθεί το άθροισμα των παραπάνω εξόδων από την ονομαστική αξία των συν/κών, ο κομιστής δικαιούται να εισπράξει το υπόλοιπο (παρούσα αξία) μείον έξοδα.

Τα τυπικά στοιχεία της συναλλαγματικής

Το έγγραφο της συναλλαγματικής θα πρέπει να έχει συνταχθεί σύμφωνα με συγκεκριμένο τύπο και να περιέχει τα παρακάτω τυπικά χαρακτηριστικά:

- 1) Την ονομασία "συναλλαγματική"
- 2) Απλή και καθαρή εντολή προς πληρωμή ορισμένου ποσού
- 3) Το όνομα αυτού που οφείλει να πληρώσει (τον πληρωτή)
- 4) Την σημείωση της λήξης τους, δηλαδή την ημέρα πληρωμής
- 5) Τον τόπο πληρωμής της
- 6) Το όνομα του δικαιούχου
- 7) Την χρονολογία και τον τόπο έκδοσής της.
- 8) Την υπογραφή του εκδότη.

Τα στοιχεία αυτά θα πρέπει να συνειπάρχουν και μάλιστα, κατ' αρχήν από την έκδοση της συν/κής. Διαφορετικά ο τίτλος είναι άκυρος, πράγμα το οποίο έχει ως συνέπεια την ακυρότητα και όλων των υποχρεώσεων, που ενδεχόμενα αναλαμβάνονται στη συνέχεια.

β) Φορτωτικές για είσπραξη

Η φορτωτική είναι τίτλος που εκδίδεται από τον μεταφορέα και αποτελεί απόδειξη της φόρτωσης και της παραλαβής των εμπ/των και μέσο ενεχυρίασης ή μεταβίβασης της κυριότητας αυτών.

Η τράπεζα είναι υποχρεωμένη να παρακολουθεί τα εμπορεύματα και να λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για τη διαφύλαξη αυτών, την παραλαβή τους σε περίπτωση μη έγκαιρης παραλαβής αυτών από τον πληρωτή, την αποθήκευση και ασφάλιση αυτών κ.τ.λ. Γενικά η τράπεζα πρέπει να ενεργεί σύμφωνα με τις οδηγίες του εντολέα πελάτης της.

Γ. Εγγυητικές επιστολές

Η εγγυητική επιστολή είναι ένα έγγραφο με το οποίο η τράπεζα εγγυάται σ' αυτόν που το απευθύνει ότι σε περίπτωση που ο φορέας της εγγυητικής δεν εκπληρώσει τις υποχρεώσεις που αναφέρονται στην επιστολή τότε η τράπεζα αναλαμβάνει να καλύψει τις σχετικές υποχρεώσεις μέχρι το ποσό που αναγράφει η εγγυητική επιστολή.

Με την έκδοση εγγυητικής επιστολής, η τράπεζα δεν παρέχει κεφάλαια, αλλά "πίστη". Παρ' όλο το γεγονός αυτό οι εγγυητικές επιστολές εξομοιώνονται με τις χρηματοδοτήσεις εφ' όσον τελικά οι τράπεζες αναλαμβάνουν μελλοντικό κίνδυνο. Αφού λοιπόν συμβαίνει αυτή η εξομοίωση οι εγγυητικές επιστολές πρέπει να δίνονται με τα ίδια κριτήρια που ισχύουν γενικά στις χρηματοδοτήσεις.

Η παροχή της τραπεζικής εγγύησης γίνεται με ειδικό έντυπο την εγγυητική επιστολή και περιέχει τα εξής στοιχεία:

- 1) την αιτία για την οποία εκδίδεται η επιστολή
- 2) σε ποιόν απευθύνεται
- 3) υπέρ ποίου εγγυάται η τράπεζα (εντολέας)
- 4) το ποσό μέχρι το οποίο εγγυάται και ευθύνεται να πληρώσει η τράπεζα σε περίπτωση καταπτώσεως.

Κατηγορίες εγγυητικών επιστολών

α) Ως προς τον εγγυολήπτη: Οι επιστολές μπορεί να απευθύνονται προς το δημόσιο, Ν.Π.Δ.Δ., ιδιώτες, Ν.Π.Ι.Δ.

β) Ως προς το νόμισμα στο οποίο εκδίδονται: Εκδίδονται σε δραχμές ή σε ξένο νόμισμα και εξοφλούνται στο νόμισμα που έχουν εκδοθεί σε περίπτωση καταπτώσεως.

γ) Εγγυητικές επιστολές ουσίας και τυπικές

Με τις εγγυητικές ουσίας οι τράπεζες εγγυώνται την εξασφάλιση της υποχρέωσης καταβολής χρημάτων ή εκτέλεσης ορισμένου έργου από τον πελάτη τους (εγγυητική προκαταβολή, καλής εκτέλεσης κ.τ.λ.)

Με τις τυπικές εγγυητικές οι τράπεζες εγγυώνται την εξασφάλιση προσκόμισης ορισμένων δικαιολογητικών μέσα σε τακτικό χρονικό διάστημα.

Προμήθειες εγγυητικών: Η έκδοση εγγυητικών επιστολών αποτελεί αποδοτική εργασία για τις τράπεζες γιατί εισπράτει ποσοστά προμηθειών.

Δ. Εργασίες φύλαξης τίτλων

Κατάθεση τίτλων στην τράπεζα γίνεται είτε για πρόσθετη ασφάλεια χορήγησης της τράπεζας, είτε για την πώληση αυτών, είτε τέλος για την φύλαξη και διαχείριση αυτών.

Οι τίτλοι που γίνονται δεκτοί στην τράπεζα για φύλαξη είναι κυρίως οι μετοχές και οι ομολογίες. Συνάπτεται σύμβαση μεταξύ αυτής και του καταθέτη δια του εγγράφου προσκόμισης των τίτλων και δίνεται απόδειξη από αυτή για την παραλαβή των τίτλων. Η σύμβαση αυτή ισχύει συνήθως ένα έτος. Εισπράτει προμήθεια είτε

επί της αξίας των τίτλων, είτε επί του εισοδήματος αυτών. Η τράπεζα έχει έμμεση ωφέλεια από την παραμονή στα ταμεία της άτοκου προϊόντος είσπραξης των τοκομεριδίων και των μερισματαποδείξεων και του προϊόντος από την πώληση ή εξόφληση των τίτλων. Η απόδειξη κατάθεσης τίτλων στην τράπεζα είναι ονομαστική και δεν μεταβιβάζεται σε τρίτους.

Ε. Αγοραπωλησία χρεογράφων για λογαριασμό τρίτων

Συνηθισμένη τραπεζική εργασία είναι η αγορά ή πώληση χρεογράφων από την τράπεζα για λογαριασμό των πελατών της. Καταρτίζεται σύμβαση με την οποία ο πελάτης, δίνει στην τράπεζα οδηγίες για το είδος και την ποσότητα των χρεογράφων που πρέπει να αγοράσει ή να πωλήσει, καθώς και την τιμή. Η τράπεζα προβαίνει στην πώληση ή αγορά χρεογράφων μέσω χρηματιστούτης, εάν οι μετοχές είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο ή μέσω μεσίτη, αλλά πάντοτε όμως στο όνομά της. Η τράπεζα μετά την εκτέλεση της εντολής του πελάτη δίνει σ' αυτόν εκκαθάριση στην οποία υπάρχει και η προμήθειά της καθώς και τα έξοδά της.

ΣΤ. Ενοικίαση θυρίδων

Πολλές τράπεζες ενοικιάζουν στους πελάτες τους θυρίδες που βρίσκονται μέσα στα θησαυροφυλάκιά τους, όπου οι πελάτες αποθέτουν τίτλους, μετρητά και άλλα αντικείμενα μεγάλης αξίας που θέλουν να τα προφυλάξουν από κινδύνους, όπως κλοπής, πυρκαγιάς κ.

~~λ.π.- Απαγορεύεται η φύλαξη μολυσματικών ουσιών και εκρηκτικών υλών.~~

Υπογράφεται σύμβαση για ένα χρονικό διάστημα συνήθως ετήσιο και προκαταβάλλονται τα χρήματα της μίσθωσης. Η χρήση της θυ-

ρίδας μπορεί να γίνει μόνο στις εργάσιμες ώρες. Υπάρχουν δύο κλειδιά ένα για την τράπεζα και ένα για τον ενοικιαστή. Η τράπεζα ευθύνεται για την ασφάλεια των αντικειμένων που βρίσκονται στις θυρίδες.

Κατά την εκμίσθωση της θυρίδας από τον πελάτη γίνεται η εγγραφή για την εγγύηση.

Ζ. Διάθεση ενσήμων Νομικών Προσώπων

Πολλά καταστήματα τραπεζών αναλαμβάνουν τη διάθεση στο κοινό ενσήμων διαφόρων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου. Τα ένησημα αυτά για διευκόλυνση της τράπεζας χωρίζονται σε:

α) Ένησημα νομικών προσώπων

Τα τραπεζικά καταστήματα παρακολουθούν τα ένησημα με ειδικό βιβλίο στο οποίο αφιερώνεται ιδιαίτερη μερίδα για κάθε νομικό πρόσωπο και μέσα σε κάθε μερίδα αφιερώνονται ιδιαίτερες στήλες για κάθε κατηγορία και κλάση ενσήμων και το αντίτιμο αυτών σε δραχμές. Τα ένησημα παρακολουθούνται σε λογαριασμούς τάξεως. Κατά το τέλος της ημέρας η τράπεζα εκδίδει γραμμάτιο είσπραξης στο οποίο αναφέρονται αναλυτικά κατά νομικό πρόσωπο πόσα και ποιά η αξία των ενσήμων που διατέθηκαν.

β) Ένησημα Ι.Κ.Α.

Διακρίνονται σε μικτά, ασθενίας και σύνταξης. Παρακολουθούνται σε ιδιαίτερο βιβλίο και σε ιδιαίτερο ζεύγος λογαριασμών τάξεως. Η διάθεση ενσήμων γίνεται με ειδικό έντυπο σε διπλούν που κόβεται από ειδικό βιβλιάριο του Ι.Κ.Α. Εκδίδεται γραμμάτιο είσπραξης με το οποίο πιστώνεται η μερίδα του Ι.Κ.Α.

Η Ταμιακό απόθεμα της Τράπεζας Ελλάδος

Σε περιοχές που δεν λειτουργούν καταστήματα της τράπεζας Ελλάδος η Εθνική Τράπεζα διατηρεί ταμιακό απόθεμα της τράπεζας αυτής. Τα καταστήματα της Εθνικής Τράπεζας λειτουργούν σαν παράρτηματα τραπεζας Ελλάδος και κινούν το ταμιακό απόθεμα μόνο με εντολές αυτής. Εκτός από περιπτώσεις που καταθέτουν σ' αυτό ή παίρνουν ποσά για την ενίσχυση των ταμιακών διαθεσίμων τους. Η Εθνική Τράπεζα τηρεί βιβλία κίνησης αποθέματος Τράπεζας Ελλάδος, όπου καταχωρούνται οι εξαγωγές και εισαγωγές τραπεζογραμματίων. Υπογράφονται οι καταχωρήσεις από τον Διευθυντή και τον Ταμία. Το απόθεμα αυτό φυλάσσεται σε ιδιαίτερο χρηματοκιβώτιο με διπλά κλειδιά για τον Διευθυντή και τον ταμία. Το ταμιακό απόθεμα παρακολουθείται από τα καταστήματα της Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος σε λογαριασμούς τάξεως.

Κοινωνικός ρόλος των τραπεζικών εργασιών και συνέπειες στην εθνική οικονομία

Οι τράπεζες αποτελούν τα σημαντικότερα χρηματοδοτικά ιδρύματα, καθώς κυριαρχούν στο χρηματοδοτικό σύστημα κάθε χώρας και διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην οικονομία.

Βρίσκονται στο κέντρο του νομισματικού συστήματος, αφού έχουν την ικανότητα να μεταβάλλουν την προσφορά χρήματος μιας χώρας και έτσι να επιδρούν στην αγοραστική δύναμη του κοινού. Το χαρακτηριστικό αυτό κάνει τις τράπεζες να ξεχωρίζουν από τα άλλα χρηματοδοτικά ιδρύματα. Επιπρόσθετα με το να δέχονται καταθέσεις, να δανείζουν και να επενδύουν κεφάλαια, κάνουν δυνατή την πλήρη χρήση των χρηματικών πόρων μιας χώρας. Οι τράπεζες με τις δραστηριότητες που αναλαμβάνουν και οι οποίες σχετίζονται με το δανεισμό και τις επενδύσεις, διευκολύνουν την οικονομική διαδικασία της παραγωγής, της διακίνησης και της κατανάλωσης.

Οι εμπορικές τράπεζες παρέχουν μια ευρεία σειρά υπηρεσιών, όπως οι καταθέσεις, οι χορηγήσεις, η κίνηση κεφαλαίων (τραπεζικές επιταγές, χρηματικές εντολές), αγοραπωλησία χρεωγράφων για τους πελάτες τους, έκδοση πιστωτικών επιστολών και άλλων. Έτσι παρέχουν μια σημαντική διευκόλυνση στη διακίνηση του χρήματος από τόπο σε τόπο και από πρόσωπο σε πρόσωπο.

Η ικανότητα τους να επιδρούν στην προσφορά χρήματος και στη χρηματοδότηση της οικονομίας, αποτελούν τον προσδιοριστικό παράγοντα για τη λειτουργία τους κάτω από ένα περιβάλλον κανονισμών και ελέγχων που επιβάλλονται από τις νομισματικές αρχές. Με τους

κανονισμούς αυτούς επιδιώκεται από τις αρχές να εξασφαλισθεί, τόσο ο επιθυμητός ρυθμός ανάπτυξης της προσφοράς χρήματος, όσο και η διοχέτευση των αποταμιευτικών πόρων σε δραστηριότητες, που προάγουν την οικονομική ανάπτυξη. Διαφορετικά οι τράπεζες θα μπορούσαν για παράδειγμα να χρηματοδοτήσουν δραστηριότητες οι οποίες δεν συνεισφέρουν σε ικανοποιητικό βαθμό στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας, αλλά αποφέρουν μεγάλα κέρδη (π.χ. χρηματοδότηση παραγωγικών ενεργειών ναρκωτικών κ.λ.π.).

Σε ότι αφορά τους κανονισμούς των νομισματικών αρχών για την προσφορά χρήματος, οι κυριότεροι απ' αυτούς αναφέρονται στην υποχρεωτική κατάθεση από τις εμπορικές τράπεζες ενός μέρους των καταθέσεων που διαθέτουν, δηλαδή στην κατάσταση της ρευστότητας και στην ικανότητά τους να χορηγούν δάνεια. Έτσι ελέγχεται η προσφορά χρήματος και ανάλογα με την επεκτατική ή περιοριστική οικονομική πολιτική που ακολουθούν οι αρχές μειώνουν ή αυξάνουν το ποσοστό υποχρεωτικής κατάθεσης στην Τράπεζα Ελλάδος.

Σε ότι αφορά τους κανονισμούς των νομισματικών αρχών για την χρηματοδότηση, αυτοί επιδιώκουν να διοχετεύσουν τους τραπεζικούς χρηματοδοτικούς πόρους στις πιο παραγωγικές και αναγκαίες δραστηριότητες της οικονομίας με στόχο την οικονομική ανάπτυξη. Ένα από τα μέτρα για την κατεύθυνση αυτή είναι τα επιτόκια με τα οποία ενθαρρύνονται ή αποθαρρύνονται κατά κάποιο τρόπο οι διάφορες οικονομικές δραστηριότητες ανάλογα με την σημασία που τους αποδίδεται από τη χώρα.

Από τα παραπάνω φαίνεται ότι η τράπεζες λειτουργούν σαν χρηματοδοτικά μεσολαβητικά όργανα στη μετατροπή της εσωτερικής και ξένης αποταμίευσης σε επενδύσεις και έτσι συνεισφέρουν στην οι-

οικονομική ανάπτυξη. Παράλληλα ασκούν και άλλες έμμεσες επιδράσεις στην οικονομική ανάπτυξη, όπως είναι η ανάπτυξη της κεφαλαιαγοράς, οι βιομηχανικές δραστηριότητες, η τεχνολογία, η επιχειρηματικότητα, οι οικονομικοί θεσμοί κ.τ.λ.

Κυρίως οι τράπεζες λόγω των διατάξεων των Νομισματικών Αρχών αναγκάζονται να προσφέρουν στο κοινωνικό σύνολο και έτσι δραματίζουν σημαντικό ρόλο στην οικονομία και στην ανάπτυξη της χώρας.

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΈννοια

Κάθε χώρα έχει καθιερώσει κάποια μονάδα μέτρησης της αξίας των αγαθών και υπηρεσιών που διακινούνται στα όρια της επικράτειάς της. Η μονάδα αυτή μέτρησης αποτελεί το εγχώριο νόμισμα, του οποίου την κυκλοφορία εγγυάται το κράτος μέσω της Εκδοτικής Τράπεζας της χώρας. Κάθε τέτοιο νόμισμα μιας χώρας που οι διεθνείς συναλλαγές το φέρνουν σε κυκλοφορία μέσα με μια άλλη χώρα, αποτελεί ξένο νόμισμα. Επομένως συνάλλαγμα θεωρείται καταρχήν η μετατροπή ενός νομίσματος σε άλλο νόμισμα και κατ' επέκταση, κάθε μέσο διεθνών πληρωμών.

Ο όρος συνάλλαγμα πρωτοπαρουσιάζεται κατά την περίοδο της Αναγέννησης (15ο αι. μ.Χ.) στις κωδικοποιήσεις νομικών εννοιών, που αφορούσαν κύρια σε ναυτικές, εμπορικές ή ασφαλιστικές πράξεις. Η κύρια αναφορά του όρου γίνεται σε διεθνείς συναλλαγές.

Διακρίσεις και κατηγορίες του συναλλάγματος

α) Από πλευράς χρόνου πληρωμής

1. Συνάλλαγμα όψεως: είναι το συνάλλαγμα που πρέπει να πληρωθεί αμέσως με την εμφάνιση, όπως π.χ. η επιταγή, το χαρτονόμισμα.
2. Συνάλλαγμα ταχυδρομικής όψεως: το ποσό του εμβαζόμενου συναλλάγματος. Είναι καταβλητέο στο δικαιούχο, μόλις η τράπεζα λάβει την ταχυδρομική εντολή, έκδοσης ξένης τράπεζας.
3. Συνάλλαγμα τηλεγραφικής όψεως: το ποσό του εμβαζόμενου συναλλάγματος καταβάλεται στο δικαιούχο, μόλις ληφθεί η τηλεγραφική εντολή από τον ανταποκριτή της τράπεζας.

4. Συνάλλαγμα επί προθεσμία: Αυτό διακρίνεται σε βραχυπρόθεσμο, μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο. Οι προθεσμίες αυτές διαφέρουν από τόπο σε τόπο. Συνήθως το μεσοπρόθεσμο είναι πληρωτέο σε δύο μήνες και το μακροπρόθεσμο πέρα από δύο μήνες.

β) Από πλευράς φερεγγυότητας

1. Συνάλλαγμα τραπεζικό: Είναι το συνάλλαγμα που αντιπροσωπεύει κάποιος πιστωτικός τίτλος τον οποίο εξέδωσε μια τράπεζα και είναι πληρωτέος από άλλη τράπεζα. Παρουσιάζει μεγαλύτερη ασφάλεια από πλευράς ρυσοποίησης του τίτλου.

2. Συνάλλαγμα ιδιωτικό: είναι το συνάλλαγμα στο οποίο την πληρωμή ζητά κάποιος ιδιώτης σε βάρος κατάθεσης του σε μια τράπεζα (με εντολή πληρωμής, επιταγή κ.τ.λ.). Αυτό όμως μετατρέπεται σε τραπεζικό, αν οπισθογραφηθεί ο τίτλος σε μια τράπεζα ή δοθεί διαβεβαίωση από αυτήν ότι υπάρχει δεσμευμένο ισόποσο κατάθεσης σε συναλλαγμα.

Το συνάλλαγμα επίσης διακρίνεται σε:

Ελεύθερο: Είναι όλα τα μέσα πληρωμής τα οποία γίνονται διεθνώς αποδεκτά για την εξόφληση χρεαπαιτήσεων απ' ευθείας μεταξύ των διαφόρων χωρών.

Συνάλλαγμα κλήρικ : Βασίζεται σε συμβάσεις οι οποίες ρυθμίζουν τις εμπορικές σχέσεις μεταξύ των διαφόρων χωρών συμφηφιστικώς.

Μέσα διεθνών συναλλαγών

Την σύγχρονη μορφή διεθνών μέσων εξόφλησης απαιτήσεων - υποχρεώσεων-σε-συνάλλαγμα,-αποτελούν:

- α) Τα ξένα τραπεζογραμμάτια δηλαδή τα χαρτονομίσματα
- β) Οι επιταγές
- γ) Οι εντολές πληρωμής
- δ) Οι πιστωτικές κάρτες

ε) Οι ταξιδιωτικές επιταγές

στ) Οι πιστωτικές επιστολές εξωτερικού

Πηγές εισροής συν/τος

Οι κυριότερες πηγές εισροής συναλλάγματος είναι από:

1. Εξαγωγές

Είναι η σημαντικότερη πηγή συν/τος και αφορά το αποκτώμενο συνάλλαγμα από οποιαδήποτε εξαγωγή εμπορευμάτων.

2. Ταξιδιωτικό συν/μα

Είναι το αποκτώμενο από δραχμοποίηση συνάλλαγμα προκειμένου να εξυπηρετηθούν οι δαπάνες ξένων επισκεπτών κατά την διάρκεια της παραμονής τους στη χώρα.

3. Μεταφορές

Στην κατηγορία αυτή κατατάσσουμε κάθε συναλλαγματικό έσοδο, που οφείλεται στη δραστηριότητα του κλάδου μεταφορών (εμπορική ναυτιλία, οδικές και αεροπορικές μεταφορές).

Τέτοια έσοδα είναι από εμβάσματα εφοπλιστών, ναυτιλομένων, ανεφοδιασμός και επισκευές που αφορούν έσοδα σε συν/μα από εφοδιασμό και επισκευές πλοίων που προσεγγίζουν ελληνικούς λιμένες, φορολογία εφοπλιστών και εισιτήρια.

4. Μονομερείς μεταβιβάσεις που είναι εμβάσματα μεταναστών, συντάξεις, επιδοτήσεις Ε.Ο.Κ.

5. Μερίσματα και κέρδη από συμμετοχή σε επιχ/σεις του εξωτερικού.

Λόγοι εξαγωγής συναλλάγματος

Οι κυριώτεροι λόγοι εξαγωγής συν/τος είναι:

1. Εξαγωγές

Περιλαμβάνουν το συν/μα που διατίθεται για εισαγωγή ^{με} οποιου-

δήποτε τρόπο διακανονισμού.

2. Ταξιδιωτικό

Περιλαμβάνει το χορηγούμενο συν/μα σε κατοίκους της χώρας στις πιο κάτω περιπτώσεις:

- α) τουριστικό που είναι οι δαπάνες μετάβασης στο εξωτερικό για λόγους αναψυχής .
- β) Σπουδαστικό που είναι οι δαπάνες σπουδών στο εξωτερικό
- γ) Νοσηλευτικό, που είναι οι δαπάνες για νοσηλεία στο εξωτερικό

3. Μεταφορές

Περιλαμβάνουν τα εισιτήρια, τον ανεφοδιασμό και τις επισκευές.

4. Ευρεσιτεχνίες - Σήματα - Royalties

Τιμές και δελτία τιμών συν/τος

Τιμή συν/τος είναι το ποσό των εγχώριων νομισματικών μονάδων που απαιτείται για την απόκτηση μιας μονάδας ξένου νομίσματος. Τα δελτία τιμών συν/τος είναι πίνακες που περιλαμβάνουν τις τιμές του διαπραγματεύσιμου συν/τος.

Εκδίδονται ημηρεσίως και είναι τα εξής:

- α) Δελτία τιμών ξένων τραπεζογραμματίων
- β) Δελτία τιμών συναλλάγματος
- γ) Δελτία τιμών διατραπεζικής αγοράς συναλλάγματος

Η τιμή του συν/τος είναι στενά εξαρτημένη από την εσωτερική και εξωτερική αξία του νομίσματος που εξαρτάται τελικά από το Ισοζύγιο Εξωτερικών Πληρωμών.

Μέθοδοι λογιστικής συναλλάγματος

1. Μέθοδος του σε δραχμές αντιτίμου του ξένου νομίσματος.

Σ' αυτή τη μέθοδο το συν/μα θεωρείται σαν εμπόρευμα που έχει ορισμένη σε εθνικό νόμισμα τιμή. Το ξένο νόμισμα μετατρέπεται σε δραχμές με βάση την τρέχουσα αξία του κατά τον χρόνο της συναλλαγής και το ευρισκόμενο ποσό δραχμών καταχωρείται στους τηρούμενους λογαριασμούς συν/τος.

2. Μέθοδος του λογιστικού ισοτίμου

Σ' αυτή την μέθοδο κάθε λογαριασμός σε ξένο νόμισμα χρεώνεται και πιστώνεται με το ποσό των ξένων νομισματικών μονάδων πολλαπλασιαζόμενο επί πάγιο και σταθερό αριθμό ο οποίος είναι μια συμβατική τιμή και λέγεται λογιστικό ισοτίμο.

3. Μέθοδος της αυτοτελούς λογιστικής για κάθε ξένο νόμισμα.

Κατά τη μέθοδο αυτή για κάθε ξένο νόμισμα τηρούνται αυτοτελή βιβλία στα οποία καταχωρούνται τα λογιστικά γεγονότα που επηρεάζουν τα κατ' ιδίαν νομίσματα.

Σημασία των πράξεων συναλλάγματος για την Οικονομία και την Τράπεζα

Οι οικονομικές σχέσεις με το εξωτερικό που κάθε χώρα διατηρεί, αφορούν κυρίως τις κινήσεις του εξωτερικού εμπορίου (εισαγωγές - εξαγωγές) δάνεια κ.ά. και εκφράζονται με τη μορφή εισπράξεων ή πληρωμών σε συνάλλαγμα. Η αγορά ξένου συν/τος στα διεθνή οικονομικά κέντρα αποτελεί τμήμα της διεθνούς χρηματοαγοράς. Για το λόγο αυτό, ο ρόλος των εργασιών διακίνησης του συν/τος, είναι ξεχωριστής σημασίας τόσο για την εθνική οικονομία, όσο και για τους τραπεζικούς οργανισμούς.

Σ' ότι αφορά την εθνική οικονομία, οι εργασίες συναλλάγματος και ιδιαίτερα εκείνες που αφορούν εισροές συναλλάγματος, ασκούν σημαντική επίδραση στο ισοζύγιο πληρωμών και στα συναλλαγμα-

τικά αποθέματα της χώρας ταυτόχρονα η ανάπτυξη του εξωτερικού εμπορίου και η συμμετοχή της χώρας στις διεθνείς αγορές συμβάλει κατ' αρχήν στην αύξηση της παραγωγικότητας και επομένως στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου θα μπορούσαμε να πούμε ότι η ίδια η εθνική ανεξαρτησία εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από την εξασφάλιση της ισορροπίας στις διεθνείς ανταλλαγές. Οι εργασίες συναλλάγματος διαδραματίζουν, τέλος, αποφασιστικό ρόλο στη διαμόρφωση των αποφάσεων οικονομικής πολιτικής.

Για τις τράπεζες η διεκπεραίωση των εργασιών συναλλάγματος αποτελεί ένα σημαντικό κλάδο των δραστηριοτήτων τους και πρέπει να είναι αποδοτικές σε κάθε μορφή τους. Δηλαδή εισαγωγές, εξαγωγές, τουριστικό, σπουδαστικό συνάλλαγμα κ.τ.λ.

Καταθέσεις σε συνάλλαγμα

Κατηγορίες καταθέσεων σε συνάλλαγμα

Οι καταθέσεις σε συνάλλαγμα διακρίνονται με βάση τα κριτήρια της μετατρεψιμότητας των καταθέσεων σε συνάλλαγμα σε συνδυασμό με την υποχρέωση των τραπεζών να εκχωρούν ή να ανακαταθέτουν στην Τ.Ε. το κατατιθέμενο σ' αυτές συνάλλαγμα στις εξής κατηγορίες:

1) Καταθέσεις που αποδίδονται στους καταθέτες σε συνάλλαγμα ή σε δραχμές ανάλογα με την θέληση του καταθέτη και το κατατιθέμενο συνάλλαγμα δεν εκχωρείται στην Τ.Ε. αλλά ανακαταθέτεται σ' αυτήν.

2) Καταθέσεις που αποδίδονται στους καταθέτες σε συνάλλαγμα ή σε δραχμές, αλλά το κατατιθέμενο συνάλλαγμα εκχωρείται υποχρεωτικά στην Τ.Ε. κατά τη δημιουργία της κατάθεσης.

3) Καταθέσεις που αποδίδονται στους καταθέτες μόνο σε δραχμές με βάση την τιμή αγοράς συναλλάγματος της ημερομηνίας ανάληψης, το δε συνάλλαγμα που κατατίθεται δεν εκχωρείται στην Τ.Ε. κατά την πραγματοποίηση της κατάθεσης.

Η λογιστική παρακολούθηση είναι όμοια με των καταθέσεων σε δραχμές με την διαφορά ότι αλλάζει το νόμισμα. Το ύψος των καταθέσεων σε συνάλλαγμα το 1988 ανήλθε στο ποσό των 1.501.557.000.000 σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας Ελλάδος.

Δάνεια σε συνάλλαγμα

Κατά την συνομολόγηση δικαιοπραξιών αρχικά απαγορευόταν η ρήτρα ξένου νομίσματος. Με το νόμο 2415/1953 έγινε επιτρεπτό να τίθεται στις συμβάσεις χορήγησης δανείου μεταξύ φυσικών ή νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου πλην τραπεζών και Ασφαλιστικών Ταμείων η ρήτρα σε αξία ξένου νομίσματος.

Το περιεχόμενο της ρήτρας αυτής είναι ότι ο οφειλέτης δικαιούται να καταβάλει την οφειλή του σε εγχώριο νόμισμα με βάση όμως την τρέχουσα αξία που είχε το αλλοδαπό νόμισμα που διαλαμβάνεται στη ρήτρα κατά την ημέρα της εξόφλησης. Αντίθετα η ρήτρα συναλλάγματος απαγορεύεται.

Τα δάνεια σε συνάλλαγμα χορηγούνται για την χρηματοδότηση ναυτιλιακών επιχειρήσεων και ναυπηγικών βιομηχανιών κυρίως για τις ανάγκες τους για κεφάλαιο κίνησης και για τις δαπάνες για την κατασκευή και μετασκευή σκαφών σε Ελληνικά ναυπηγία. Σήμερα επιτρέπεται η σύναψη δανείων σε συνάλλαγμα από όλες τις επιχειρήσεις καθώς επίσης και η αγορά χρεωγράφων και συμμετοχή σε επιχειρήσεις χωρών της Ε.Ο.Κ. σύμφωνα με όρους που θέτουν οι Νομισματικές αρχές.

Καταθέσεις σε συνάλλαγμα (α)
Deposits in foreign exchange (a)

Million drachmas

Εκατομμύρια δραχμές

Τέλος έτους ή μήνα End of year or month	Γενικό σύνολο Grand total	ΝΔ 2687/53 Law 2687/53	Λοιπά αμετά- τρέψιμα Convertible accounts	Ελλήνων ναυτικών και εργατών Greek seamen and workers	Στεγαστικό Ταμειούχο (γ) Housing loan deposit scheme (γ)	Δεσμευμένες Blocked	Λοιπές (β) Other
1979	141.768	1.522	8.312	75.777	26.014	172	29.971
1980	190.356	2.256	8.300	96.152	32.172	155	51.321
1981	265.966	2.926	13.635	135.542	41.475	210	72.178
1982	347.491	3.858	12.628	188.124	55.407	279	87.195
1983	510.402	2.510	13.946	284.453	81.005	688	127.800
1984	693.170	1.883	18.140	396.864	109.093	1.454	165.736
1985	939.981	1.802	19.491	552.294	167.198	1.438	197.758
1986	1.063.734	1.397	21.050	639.701	209.269	1.055	191.262
1987	1.204.488	1.738	27.495	703.520	249.806	1.738	220.191
1988	1.501.557	1.391	18.634	848.887	293.046	1.683	337.916
1987							
Απρ. - Apr.	1.086.247	1.801	19.698	653.350	222.504	1.058	187.836
Μάιος - May	1.094.474	1.758	20.185	657.967	219.368	2.142	193.054
Ιούν. - June	1.125.620	1.762	23.440	666.345	230.948	1.055	202.070
Ιουλ. - July	1.145.868	1.744	23.022	674.263	232.902	1.082	212.855
Αύγ. - Aug.	1.150.774	1.747	23.552	675.745	236.432	1.135	212.163
Σεπτ. - Sept.	1.168.848	1.757	26.319	681.571	239.602	1.326	218.273
Οκτ. - Oct.	1.167.847	1.733	20.487	681.208	243.205	1.478	219.736
Νοέμ. - Nov.	1.174.035	1.725	25.481	684.122	246.259	1.705	214.743
Δεκ. - Dec.	1.204.488	1.738	27.495	703.520	249.806	1.738	220.191
1988							
Ιαν. - Jan.	1.232.877	1.375	27.896	716.465	257.745	1.830	227.566
Φεβρ. - Feb.	1.255.115	1.381	28.406	725.096	261.928	1.888	236.416
Μάρτ. - Mar.	1.263.302	1.332	29.888	728.044	262.767	1.318	240.153
Απρ. - Apr.	1.272.705	1.335	23.984	734.823	266.005	1.204	245.354
Μάιος - May	1.285.959	1.332	26.533	734.438	267.179	1.218	255.259
Ιούν. - June	1.340.545	1.340	45.029	750.300	272.806	1.577	269.493
Ιουλ. - July	1.349.529	1.342	29.557	765.025	276.142	1.184	276.279
Αύγ. - Aug.	1.362.476	1.350	22.270	766.868	277.878	2.783	291.327
Σεπτ. - Sept.	1.377.241	1.350	20.590	770.588	280.600	3.312	300.801
Οκτ. - Oct.	1.380.410	1.365	27.580	768.951	282.793	1.872	297.849
Νοέμ. - Nov.	1.381.934	1.375	17.970	771.675	288.079	1.685	301.150
Δεκ. - Dec.	1.501.557	1.391	18.634	848.887	293.046	1.683	337.916
1989							
Ιαν. - Jan.	1.535.323	1.388	21.617	860.934	297.941	1.693	351.750
Φεβρ. - Feb.	1.545.174	1.402	13.099	865.134	303.468	1.808	360.263
Μάρτ. - Mar.	1.586.443	1.406	22.637	876.415	310.694	1.561	373.730
Απρ. - Apr.	1.596.171	1.415	15.618	882.097	317.088	1.659	378.294
Μάιος - May	1.664.168	1.413	15.802	902.445	325.542	2.158	416.808
Ιούν. - June	1.715.110	1.434	25.854	933.766	329.209	2.196	422.651
Ιουλ. - July	1.708.852	1.415	20.316	935.787	326.068	1.915	423.351
Αύγ. - Aug.	1.750.788	1.409	13.611	955.408	327.894	1.909	450.557
Σεπτ. - Sept.							

(α) Καταθέσεις στις εμπορικές τράπεζες και τους ειδικούς πιστωτικούς οργανισμούς (εκτός από την Τράπεζα της Ελλάδος).

(β) Περιλαμβάνονται κυρίως οι καταθέσεις:

- i) Προθεσμίας ελληνικών εφορτιστικών επιχειρήσεων.
- ii) Προθεσμίας μόνιμων κατοίκων αλλοδαπής.
- iii) Λοιπές καταθέσεις προθεσμίας.

(γ) Αναθεωρημένα στοιχεία. Η στήλη του Στεγαστικού Ταμειούχου περιλαμβάνει και τις καταθέσεις προθεσμίας του στεγαστικού ταμειούχου που μέχρι τον Αύγουστο του 1985 εμφανίζονταν στις καταθέσεις Ελλήνων Ναυτικών και Εργατών.

(a) Deposits with commercial banks and specialised credit institutions (except the Bank of Greece).

(b) Including mainly:

- i) Time deposits by Greek shipping companies.
- ii) Time deposits by nonresidents.
- iii) Other time deposits.

(γ) Data have been revised to include term deposits under the housing deposits scheme which until the August 1985 issue of this bulletin were included in the column "Greek seamen and workers".

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο VI

Εισαγωγές - Εξαγωγές

Έννοια

Στα πλαίσια των μεσολαβητικών εργασιών των τραπεζών περιλαμβάνονται και οι εισαγωγές - εξαγωγές.

Όλες οι χώρες δεν παράγουν τα ίδια προϊόντα. Για την ικανοποίηση των αναγκών της κοινωνίας σε αγαθά τα οποία δεν παράγονται σε μία χώρα και παράγονται σε άλλη έχουμε εισαγωγή αγαθών, ενώ για την χώρα που παράγει αυτά τα αγαθά και τα προμηθεύει στην άλλη έχουμε εξαγωγή αγαθών.

Με την οικονομική οργάνωση της κοινωνίας αναπτύχθηκαν σταδιακά οι διεθνείς εμπορικές και οικονομικές σχέσεις με σκοπό την ανταλλαγή αγαθών και υπηρεσιών.

Η οικονομική ανάπτυξη της εποχής μας, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη της τεχνολογίας και των μεταφορικών μέσων, οδήγησαν σε συχνότερη και στενότερη επαφή, ανάμεσα στους εθνικούς οικονομικούς χώρους, διευρύνοντας σημαντικά τον όγκο και τις μεθόδους συναλλαγών.

Οι διεθνείς εμπορικές σχέσεις αναπτύσσονται εντατικά με την αύξηση της πληθυσμού και τον πολλαπλασιασμό των αναγκών.

Ο εφοδιασμός μιας χώρας με αγαθά που προέρχονται από άλλες χώρες δημιουργεί υποχρεώσεις για το διακανονισμό των συναλλαγών αυτών. Έτσι ο διακανονισμός της αξίας γινόταν στην αρχή με την ανταλλαγή ενός είδους προς άλλα είδη (αντιπραγματισμός). Σύντομα

η εισαγωγή του χρήματος έδωσε νέες διαστάσεις και δυνατότητες ενώ η πώληση αγαθών με ανάληψη υποχρέωσης για μελλοντική πληρωμή αποτελεί νέα μέθοδο διακανονισμού (επί προθεσμία).

Η πορεία ανάπτυξης των διεθνών συναλλαγών δεν υπήρξε πάν-

τα ομαλή. Οι αποστάσεις, οι συνήθειες, η γλώσσα, τα μέσα πληρωμής και οι τρόποι ζωής διέφεραν σημαντικά ανάμεσα στους συναλλασόμενους και αυτό επιδρούσε αρνητικά στην εξέλιξη των εμπορικών συναλλαγών. Οι τράπεζες κάλυψαν την ανάγκη να υπάρχει ένας κοινός μεσολαβητής με φερεγγυότητα και ικανότητα παροχής εξειδικευμένων υπηρεσιών. Με ένα μεγάλο δίκτυο ανταποκριτριών τραπεζών και με συνδυετικούς δεσμούς ανάμεσά τους, προσφέρουν ασφαλή, γρήγορη, σωστή διεκπεραίωση των εργασιών εξωτερικού εμπορίου. Εκπληρώνοντας ορθά τον ρόλο αυτό τα τραπεζικά ιδρύματα διευρύνουν συνεχώς τη συμμετοχή τους στις εργασίες εισαγωγών - εξαγωγών και συμβάλλουν στην ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου.

Διεθνείς εμπορικοί όροι (International Commercial Terms)

Προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι δυσκολίες που προκύπτουν από την ερμηνεία των διαφόρων εθνικών νόμων και όρων για τις εμπορικές συμβάσεις το Διεθνές Εμπορικό Επιμελητήριο έχει διατυπώσει κατάλληλους όρους (incoterms) που ισχύουν διεθνώς και καθορίζουν τις αμοιβαίες υποχρεώσεις ανάμεσα στους συναλλασσόμενους.

Οι κυριότεροι από αυτούς τους όρους είναι οι εξής:

Ex works: Το εμπόρευμα είναι παραδοτέο στον τόπο παραγωγής

F.O.R.: Free on rail (ελεύθερο στο βαγόνι)

F.O.T.: Free on truck (ελεύθερο στο αυτοκίνητο)

Free Delivered: Παραδοτέο ελεύθερο

~~F.A.S.: Free Alongside ship (ελεύθερο κατά μήκος της πλευράς του πλοίου)~~

F.O.B.: Free on Board (ελεύθερο στο κατάστρωμα του πλοίου)

C.I.F.: Cost, Insurance, Freight (αξία, ασφάλεια, ναύλα)

Freight or carriage paid to ... (ναύλα ή κόμιστρα πληρωμένα

μέχρι...)

Στάδια διεξαγωγής των εισαγωγικών εργασιών

Τα στάδια για την πραγματοποίηση μιας εισαγωγής είναι τα εξής:

1. Χορήγηση της έγκρισης εισαγωγής

Είναι η δήλωση της τράπεζας ότι επιτρέπει στον εισαγωγέα την εισαγωγή στη χώρα μας του εμπορεύματος που θέλει να εισάγει και του διαθέτει το απαραίτητο συνάλλαγμα για την πληρωμή της αξίας του.

Με την έκδοση της Έγκρισης Εισαγωγής η τράπεζα εκδίδει γραμμάτιο είσπραξης με το οποίο εισπράτει:

- Παράβολο έγκρισης εισαγωγής υπέρ της Τ.Ε. που το αποδίδει στην Τ.Ε. κάθε μήνα.
- Προμήθεια έγκρισης εισαγωγής υπέρ της τράπεζας
- Ανταποδοτικό τέλος ελέγχου συναλλάγματος εισαγωγών υπέρ του ΕΒΕΑ
- Τυχόν περιθώρια και προκαταβολές δασμών.

2. Άνοιγμα της πίστωσης ή διενέργεια του προεμβάσματος ή αναγγελία της έγκρισης στον πωλητή, ανάλογα με τον τρόπο διακανονισμού της αξίας των εισαγόμενων εμπορευμάτων.

3. Τροποποιήσεις της έγκρισης εισαγωγής ύστερα από αίτηση του εισαγωγέα και οι οποίες αναφέρονται σε μεταβολές στον τρόπο διακανονισμού, στις προθεσμίες κ.λ.π.

4. Διακανονισμός της αξίας του εμπορεύματος.

Είναι η πληρωμή από τον αγοραστή μέσω μιας τράπεζας της αξίας των εισαγομένων εμπορευμάτων καθώς και των άλλων εξόδων που έ-

χουν σχέση με την εισαγωγή τους. Για να γίνει οριστικός διακανονισμός της αξίας των εμπορευμάτων απαραίτητες προϋποθέσεις είναι: α) άφιξη των φορτωτικών εγγράφων, β) αποδοχή των φορτωτικών εγγράφων από τον αγοραστή, γ) εξόφληση όλων των υποχρεώσεων του εισαγωγέα στη μεσολαβούσα τράπεζα.

Οι τρόποι διακανονισμού (πληρωμής) της αξίας των εισαγομένων προϊόντων είναι: α) με άνοιγμα ενέγγυας πίστωσης, β) με προέμβασμα, γ) έναντι φορτωτικών εγγράφων τοις μετρητοίς ή επί προθεσμία.

5. Εκτελωνισμος εμπορευμάτων

Είναι το σύνολο των διατυπώσεων που απαιτούνται για να επιτραπεί στον εισαγωγέα να παραλάβει τα εμπορεύματα από τους τελωνειακούς χώρους. Βασικό στοιχείο για τον εκτελωνισμό των εμπορευμάτων είναι η διασάφηση εισαγωγής που αποτελεί τίτλο υπέρ του Δημοσίου για τη βεβαίωση και είσπραξη των δασμών. Συντάσσεται σε ειδικό έντυπο από τον εισαγωγέα ή τον εκτελωνιστή και μετά την κατάθεσή του στο τελωνείο και την καταχώρησή του αποτελεί δημόσιο έγγραφο.

Στάδια διεξαγωγής εξαγωγικών εργασιών

Τα στάδια για την πραγματοποίηση μιας εξαγωγής είναι τα εξής:

1. θεώρηση της Δήλωσης τιμολογίου εξαγωγής

Σ' αυτήν αναγράφονται τα στοιχεία του εξαγωγέα και του αγοραστή, η ποσότητα, η τιμή-μονάδας και η αξία των εξαγόμενων εμπορευμάτων, τα στοιχεία του αντιπροσώπου, αν υπάρχει, το ποσό της προμήθειας του, ο τρόπος πληρωμής και ο τρόπος μεταφοράς των εμπορευμάτων. Ταυτόχρονα η τράπεζα εισπράτει παράβολο που το αποδίδει κάθε μήνα στην Τ.Ε.

2. Πραγματοποίηση της εξαγωγής - διακανονισμός

Ο διακανονισμός της αξίας των εξαγομένων εμπορευμάτων μπορεί να γίνει με τους παρακάτω τρόπους: α) με άνοιγμα ενέγγυας πιστώσης από το εξωτερικό, β) έναντι φορτωτικών εγγράφων, γ) με προέμβασμα συναλλάγματος.

3. Αποστολή φορτωτικών εγγράφων

Η θεωρημένη Δ.Τ.Ε. δίνεται στον εξαγωγέα εις διπλούν. Το ένα αντίτυπο μένει στο τελωνείο φόρτωσης του εμπορεύματος. Στο δεύτερο καταγράφεται η ειδική πράξη του τελωνείου σχετικά με την ποσότητα εξαγωγής και επιστρέφεται στην μεσολαβούσα τράπεζα. Μετά την φόρτωση του εμπορεύματος ο εξαγωγέας συγκεντρώνει τα απαιτούμενα φορτωτικά έγγραφα και τα παραδίδει στην Τράπεζα προς είσπραξη. Η είσπραξη των φορτωτικών εγγράφων μπορεί να γίνει είτε τους μετρητοίς, είτε επί προθεσμία.

4. Εισαγωγή συναλλάγματος

Η μεσολαβούσα τράπεζα φροντίζει για τις συναλλαγματικές διατυπώσεις. Το συνάλλαγμα που πρέπει να εισαχθεί μετά από κάθε εξαγωγή προσδιορίζεται από την αξία του εμπορεύματος που φορτώθηκε όπως αναφέρεται στη Δ.Τ.Ε. που επιστρέφει από το τελωνείο εξαγωγής, μετά την αφαίρεση των εκπτώσεων και εξόδων, ανάλογα με τον όρο πώλησης.

Το συνάλλαγμα από εξαγωγές είναι υποχρεωτικά εκχωρητέο στην Τράπεζα της Ελλάδος και πρέπει να δραχμοποιείται αμέσως. Το δραχμοποιημένο ποσό, καταβάλλεται στον εξαγωγέα με ειδικό ένταλμα πληρωμής που περιέχει την βεβαίωση αγοράς συναλλάγματος (ΒΑΣ.).

Συνέπειες των εισαγωγών - εξαγωγών στην εθνική οικονομία

Η οικονομική ανάπτυξη είναι μια δυναμική διαδικασία που περιλαμβάνει διαρθρωτικές αλλαγές στην παραγωγή και την κατανάλωση και αυτές οι μεταβολές αντανακλούν και στην διάρθρωση του διεθνούς εμπορίου. Ο εξαγωγικός τομέας μιας χώρας είναι ένας από τους βασικούς τομείς οικονομικής ανάπτυξης. Αυτό συμβαίνει γιατί με τις εξαγωγές αυξάνεται και διευρύνεται η αγορά ορισμένων προϊόντων. Για παράδειγμα μια βιομηχανία μπορεί να αναπτυχθεί πιο γρήγορα όταν πουλάει σε ξένες αγορές και όχι μόνο σε μια περιορισμένη εσωτερική αγορά.

Οι εξαγωγές δημιουργούν ενεργό ζήτηση και αυξάνουν την ζήτηση για προϊόντα και αγαθά και στην εσωτερική αγορά. Επίσης η ικανότητα μιας υπο ανάπτυξη χώρας να αποκτήσει τις απαραίτητες εισαγωγές για την οικονομική της ανάπτυξη (νέα τεχνολογία κτλ) εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις εισπράξεις του συναλλάγματος που πραγματοποιεί από τις εξαγωγές της ή δάνεια σε συνάλλαγμα. Από τα μεγέθη εισαγωγών - εξαγωγών εξαρτάται το εμπορικό ισοζύγιο μιας χώρας, αν είναι ενεργητικό ή παθητικό. Ενεργητικό είναι στην περίπτωση που η αξία των εξαγωγών είναι μεγαλύτερη από την αξία των εισαγωγών, ενώ όταν η αξία των εισαγωγών είναι μεγαλύτερη από την αξία των εξαγωγών τότε έχουμε παθητικό εμπορικό ισοζύγιο.

Επειδή οι εξαγωγές μιας χώρας είναι η κυριότερη πηγή για την απόκτηση ξένου συναλλάγματος που της είναι απαραίτητο για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών από άλλες χώρες είναι φανερό ότι για να έχει μια χώρα ένα σταθερό ισοζύγιο πληρωμών θα πρέπει να επιδιώξει ένα σταθερά ενεργητικό ή ισοσκελισμένο εμπορικό ισοζύγιο.

Όταν μια χώρα έχει ελλειματικό ισοζύγιο πληρωμών θα πρέπει να περιορίσει τις εισαγωγές της και να στραφεί στην εγχώρια παραγωγή.

Το εμπορικό ισοζύγιο της Ελλάδας είναι ελλειματικό, πράγμα που οφείλεται στην μη ανταγωνιστικότητα των ελληνικών προϊόντων στον εξωτερικό δανεισμό, στην αύξηση του τουρισμού που έχει σαν συνέπεια την κατακράτηση του συναλλάγματος και τις αυξημένες εισαγωγές, στις πετρελαϊκές κρίσεις, στην υπερκατανάλωση και στην έλλειψη βαριάς βιομηχανίας.

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ο Σ

Από τη μελέτη των τραπεζικών εργασιών βγάζουμε το συμπέρασμα ότι οι τράπεζες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην οικονομία κάθε χώρας. Εξ' αιτίας της ύπαρξης των τραπεζών το χρήμα δεν αποταμιεύεται απλά, αλλά χρησιμοποιείται παραγωγικά. Οι τράπεζες εξασφαλίζουν την διοχέτευση των αποταμιευτικών πόρων σε δραστηριότητες που προάγουν την ανάπτυξη μιας χώρας.

Η χρηματοδοτική λειτουργία που αναφέρεται στην κυριότερη δραστηριότητα των τραπεζών αποτελεί αναγκαία συνθήκη για την οικονομική ανάπτυξη. Επίσης οι τράπεζες βρίσκονται στο κέντρο του νομισματικού συστήματος μιας χώρας, αφού έχουν την ικανότητα να μεταβάλλουν την προσφορά χρήματος. Παράλληλα οι νομισματικές αρχές επιβάλλουν στις τράπεζες μια σειρά από κανονισμούς και ελέγχους που συμβάλουν στην εξασφάλιση του επιθυμητού ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης και προσφοράς χρήματος.

Β Ι Β Λ Ι Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α

Κ. Χριστόπουλου: ΧΡΗΜΑ - ΠΙΣΤΗ - ΤΡΑΠΕΖΕΣ, Εκδόσεις Σμπύλιας

"Το οικονομικό", Αθήνα 1987.

Π. Αλεξάκη - Π. Πετράκη: Εμπορικές και αναπτυξιακές τράπεζες,

Εκδόσεις Παπαζήση

Ε. Σακέλη: Λογιστική και Ελεγκτική των εμπορικών τραπεζών, Εκδόσεις Ελληνική λιθογραφία, Αθήνα 1987.

Τράπεζα της Ελλάδος: Μηνιαίο Στατιστικό Δελτίο, Σεπτέμβριος 1989.

Α. Πουλάκου - Ευθυμιάτου: Στοιχεία εμπορικού δικαίου, Εκδόσεις

Αντ. Σακκούλα, Αθήνα - Κομοτηνή, 1983

